

नैपालको पहिलो बौद्ध मासिक आनन्दभूमि

२०६८/६९ लहुतिपुन्हि-वैत्र पूर्णिमा वर्ष ३९
बु.सं. २५५५

अंक १२
ने.सं. ११३२

The Ananda Bhoomi (Year 39, Vol. 12)
A Buddhist Monthly : April/May 2012

प्रमुख सल्लाहकार:
भिक्षु मैत्री महास्थाविर (प्रमुख, आ. कु. वि.)

सल्लाहकार :

भिक्षु धर्ममूर्ति (कार्यवाहक प्रमुख, आ.कु.वि.)

व्यवस्थापक : भिक्षु अस्सजि, आनन्द कुटी विहार, ४२७९४२०

व्यवस्थापन सहयोगी : भिक्षु सरणकर

वितरण तथा अर्थ : भिक्षु पियदस्ती

वितरण सहयोगी : विवेक महर्जन

लेखा व्यवस्थापन: सुरेश महर्जन, स्वयम्भू

आवरण डिजाइन/भित्री सेटिङः : विनोद महर्जन

कम्प्यूटर सञ्जा : राजकुमार छुका, छ्वप

सम्पादन सहयोगी

भिक्षु वजिरजाण, बुद्धविहार भूकुटीमण्डप

सम्पादक/प्रकाशन संयोजक:

कोण्डन्य

बुद्धविहार भूकुटीमण्डप, ४२२६७०२

वितरणार्थ सहयोगीहरू:

बुद्धजयन्ती समारोह समिति (श्रीघ.), शाक्य वाच शप-बनेपा, अ. इन्द्रावती, सुश्री वीणा कंसाकार, सुश्री शकुन्तला प्रधान, श्रीमती केशरी वज्राचार्य, सुवर्णमुनि शाक्य (भैरहवा), नरेश वज्राचार्य (बुटवल), विद्यादेवी शाक्य (बुटवल), याम शाक्य (केनी), सर्जु वज्राचार्य, देवेन्द्र शाक्य (पाल्या), उत्तमनानु बुद्धाचार्य (पोखरा), कृष्णप्रसाद शाक्य (बागलुङ), विजय गुरुङ (लमजुङ)।

मुद्रण:

आईडियल प्रिन्टिङ प्रेस, ग्वार्को, ललितपुर, फोन: २९२०२३५

प्रकाशक:

आनन्दकुटी विहार

आनन्द कुटी विहार, स्वयम्भू, फोन: ४२७९४२०

काजि.द.नं. ३४/०३४/०३५/म.क्षेत्र.द.नं. ७/०६९/६२

वार्षिक रु. १५०/-

एकप्रति रु. २०/-

आनन्दभूमि

बुद्धवचनामृत



सचे लभेथ निपकं सहायं, सद्विचरं साधुविहारिधीरं ।
अभिभुय्य सब्बानि परिस्यानि, चरेय्यतेन अत्तमनो सतीमा ॥

यदि परिपक्व, सच्चरित्र - मित्र प्राप्त भएमा
जुनसुकै प्रकारको विधन-बाधा हटाएर सचेत प्रसन्न भई
त्यस्तो व्यक्तिसँग सत्संग विचरण गर ।

यदि परपक्वम्ह, सच्चरित्रम्ह मित्र प्राप्त जूसा,
सर्व प्रकारयागु विधन-बाधा हटेयाना, सचेत प्रसन्न जुया
उम्ह व्यक्ति नापै विचरण या ।

If you get a prudent companion (who is fit) to live with you, who behaves well and is wise, you should live with him joyfully and mindfully, overcoming all dangerous.

सम्पर्क कार्यालय

आनन्द भूमि

आनन्द कुटी विहार संस्था, पो.ब.नं. ३००७, काठमाडौं ।

फोन: ४२७९४२०

E-mail : anandakutivihar@gmail.com
gkondanya@gmail.com, kondanya@soon.com
info@anandabhoomi.com

Website: anandakutivihar.com.np

www.anandabhoomi.com

वार्षिक ग्राहक बनी सहयोग गरौ ।

सम्पादकीय

अन्ततः वान कि मुनको फलदायी भ्रमण स्थगन



बुद्ध-जन्मभूमि लुम्बिनीको भ्रमण गर्न संयुक्त राष्ट्रसंघका महासचिव वान कि मुनको नेपाल भ्रमण समाचारले नेपाली जनमानसमा खूब चर्चा पाएको थियो । नेपाल सरकारले पूर्व प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल प्रचण्डको अध्यक्षतामा बृहत्तर लुम्बिनी विकास राष्ट्रिय निर्देशक समिति गठन गरिसकेपछि प्रचण्डसहित सो समितिका सदस्यहरू न्यूयोर्क पुगी महासचिव वान कि मुनसँग भेट भयो भन्ने समाचार प्रकाशित भएलगतै यस समिति बारे सकारात्मक तथा नकारात्मक चर्चा भए । समितिमा माओवादीका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल रहेको भन्दै महासचिव बानको भ्रमण नै रोक्ने हदैसम्म दुष्प्रयास गर्नेले गरेकै हुन् । अन्तत्वगत्वा वान कि मुनको भ्रमण स्थगन नै भयो, के कति कारणले त्यसो भयो भन्ने खुल्दै जालान् तर निश्चय पनि राष्ट्रको लागि यो शुभसमाचार हुनसक्दैन । वास्तवमा लुम्बिनीलाई अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको धार्मिक पर्यटकीय स्थल निर्माण गर्न कदम आफैमा गलत कदापि हुनसक्दैन । केही व्यक्तिहरूलाई बृहत्तर राष्ट्रिय लुम्बिनी विकास समितिको प्रमुखमा कुनै नेता कसैलाई मन नपर्न सक्छ । तर त्यसको अर्थ तिनलाई कारण देखाएर राष्ट्रिय हितविरुद्ध सक्रिय हुनु परिवर्ताको द्यौतक हुनसक्छ या सक्दैन ? यो सोचनीय विषय हो ।

देशभित्रको कुनै नेता मन पर्दैन भन्ने बहाना बनाई नेपाल राष्ट्रको निस्तोमा आउने अन्तर्राष्ट्रिय जगत्बाट हुन लागेको उच्चस्तरीय भ्रमण नै रोक्ने प्रयासले कसको सेवा गरिएको ? बुद्ध-जन्मभूमि लुम्बिनी विकास-सम्बावना अवरुद्ध गर्ने हर्कत राष्ट्रहितका पक्षमा छ वा अरु कसैको ? के यसले नेपाल बुद्धको जन्मथलो होइन भन्दै गर्ने गरिएको प्रचारबाजीलाई सघाउँदैन ? घरेलु राजनीतिमा जति विवेस मच्चाए पनि त्यसको आयतन सीमित हुन्छ, तर कोही आफ्नो निहित स्वार्थलाई लिएर देशकै हितविरुद्ध सक्रिय हुन्छ भने त्यो कसैलाई मान्य हुँदैन, यसतर्फ सम्बद्ध सबैको ध्यानाकृष्ट हुनु अपरिहार्य भइसकेको छ । मुलुकको परराष्ट्र सम्बन्ध सञ्चालन नेता, पार्टी र वादभन्दा माथि हुन्छ र हुनुपर्छ । राष्ट्रसंघका महासचिव बानको प्रस्तावित भ्रमण रोक्न खोज्ने नकारात्मक विन्तन लिनुभन्दा यस्ता अवसरलाई कसरी राष्ट्रिय हितमा प्रयोग गर्न सकिन्छ भनेर थोरै मात्र सोच्ने हो भने त्यसले मुलुककै भलाई गर्नेछ । नेपाली नागरिक भइसकेपछि कम्तीमा यो हाम्रो दायित्वभित्र पर्छ भन्नेतर्फ उदात्त सोच नहुनु विडम्बना हो ।

त्यसो त अनमिनको बहिर्गमनपछि पनि नेपाली शान्ति प्रक्रिया राष्ट्रसंघीय राडारबाहिर नरहेको हामीले हेका राख्नुपर्ने नै

हो । अनमिनमार्फत राष्ट्रसंघले थालेको शान्ति प्रक्रिया महासचिवको उपस्थितिमा समापन हुँदा त्यसले उपलब्धिपूर्ण सकारात्मक सन्देश प्रवाह गर्न सक्यो । नेपालमा शान्तिप्रकृयाको आरम्भ राष्ट्रसंघकै मध्यस्थितामा भएको थियो । शान्तिप्रकृया अन्तिम चरणमा पुगेको बेला महासचिवको भ्रमणले समाधानमा निर्णयक दबाव रिञ्जना गर्नसक्यो तर सर्वत्र पूर्वग्रही राजनीतिक वा अन्य स्वार्थमूलक भावनाले चलखेलकै हावी हुनु शुभलक्षण मान्न सकिन्न ।

जहाँसम्म महासचिवको लुम्बिनी लक्षित भ्रमणको कुरा छ, उनी आफै पनि बौद्धमार्गी भएकाले बुद्धको जन्मथलोको विकासमा उनको अभिरुचि देखिनु स्वाभाविक हो । नेपालमा पर्यटन आकर्षण विस्तारका दुईटा सम्भावनामध्ये सगरमाथा हिमाल एउटा हो भने लुम्बिनी अर्को । हिमालय आरोहण र त्यस क्षेत्रको पदयात्राले खासगरी पश्चिमा मुलुकका पर्यटकहरूलाई तान्छ भने लुम्बिनी चीन, दक्षिण एसियाली मुलुकलगायत विश्वभरका बौद्धमार्गीहरूको आकर्षणको केन्द्र हो । तर त्यसलाई हामीले जुन रूपमा विकसित गर्नुपर्ने हो, न त्यो हुन सकेको छ न त अपेक्षित अन्तर्राष्ट्रिय प्रचार गर्न सकिएको छ । यस्तो अवस्थामा राष्ट्रसंघीय सहयोग वा संलग्नता बढाएर लुम्बिनीलाई अन्तर्राष्ट्रिय धार्मिक शान्ति केन्द्र बनाउन सक्ने हो भने त्यसले नेपालको महत्त्व बढाउने, पूर्वाधार विकास गर्न र आर्थिक गतिविधि तीव्र पार्न सम्भावना छ । यसका निम्ति राष्ट्रसंघका महासचिव वानको आगमन महत्त्वपूर्ण अवसर बन्न सक्यो । यसअघि सन् ७० को दशकमा राष्ट्रसंघका तत्कालीन महासचिव ऊ थान्त आएपछि लुम्बिनी विकासको गुरुयोजना बनेको थियो, जसलाई पूर्णता दिँदै यसको अन्तर्राष्ट्रिय महत्त्व स्थापित गर्ने अवसर चुक्यो ।

भ्रमण स्थगनले नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिष्ठा गिराएको छ । तर त्यसभन्दा ठूलो यथार्थ प्रचार गर्नबाट नेपाल चुकेको छ । बानको भ्रमणले विश्वमा बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनी नेपालमा पर्छ भन्ने सन्देश प्रवाह गर्न थियो । किनभने बानकै देश दक्षिण कोरिया, चीन, भारत, बेलायतलगायतमा समेत बुद्धको जन्मस्थलबाटे भ्रम रहेका बेला साहित्य र प्रचार सामग्रीभन्दा उनको नेपाल भ्रमण बढी प्रभावकारी हुन्थ्यो । त्यस अर्थमा नेपालका लागि ठूलो क्षति हो, भ्रमण स्थगन हुनु । भारतले पारिपटि तरिका लुम्बिनीको नाउँमा विकास गरिरहेको र विश्वभर बौद्धमार्गीलाई आकर्षित गर्ने पर्यटकीयस्थल बनाउने प्रयास गरिरहेका बेला भन्न यो भ्रमण नेपाली महत्त्वको हुनसक्यो ।

निमिन भ्रमण

विषय-सूचि

क्र.सं.	विषय	लेखक	पृष्ठ
१.	पुनर्जन्मको दौड़	डा. गणेश माली	४
२.	विज्ञानको प्रभाव पन्यो भने.....	लोकबहादुर शाक्य	६
३.	हिंसा र प्रतिहिंसाको अंकगणित	राजेन्द्र महर्जन	९
४.	थेरवाद बौद्ध विहार व्यवस्थापन कतातिर ?	अमृतमान ताम्राकार	१२
५.	सन्दर्भ : सम्पूर्ण जातक ५४७ प्रकाशन	कोण्डन्य	१४
६.	कुमार काश्यप भन्तेलाई श्रद्धा-सुमन	छत्रराज शाक्य	१६
७.	नेपालभाषामा जातक	अशोकरत्न वज्राचार्य	१९
८.	ज्ञानपूर्णिक महास्थविर महसीका	कोण्डन्य	२२
९.	बौद्ध गतिविधि		२५



भिक्षु मैत्री महास्थविर



भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविर



भिक्षु कोण्डन्य

“ऐतिहासिक आनन्दकुटी विहारका नवनियुक्त प्रमुख भिक्षु मैत्री महास्थविर तथा कार्यवाहक विहार प्रमुख भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविर, वृहत्तर लुम्बिनी विकास राष्ट्रिय निर्देशक समितिका सदस्य भिक्षु कोण्डन्यको कार्यकाल सफल होस् भनी हार्दिक शुभकामना ।



मिलन बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड

ह्वनाछ, पाको, न्यूरोड, काठमाडौं ।

फोन: ४२३१०३६, ४२२२०६५, फ्याक्स: ४२१६१६७

पुनर्जन्मको दौड



हामी मर्न चाहेंदैनौं, बाँच्न चाहन्छौं। यो जन्म मात्र होइन अर्को जन्म पनि बाँच्न चाहन्छौं, हाम्रा धेरै आशा, आकांक्षा र चाहनाहरू अझै अपूर्ण छन्। हाम्रो यही चाहनाबाट पुनर्जन्मको दौडधूप शुरू हुन्छ।

मरिसकेका कोही बाँचेर आएर त पुनर्जन्मको बारेमा हामीलाई बताउन आउँदैनन्। हामी आफै कल्पना गर्छौं कसरी होला पुनर्जन्म ? कस्तो होला पुनर्जन्म ? अनि त्यही कल्पनालाई ठोकुवा गरी यसरी हुन्छ पुनर्जन्म मानी विश्वास गर्छौं, प्रचार गर्छौं।

पुनर्जन्मको धारणा वास्तविकताभन्दा पर कल्पनामा निर्भर हुने हुँदा जातिपिच्छे, धर्मपिच्छे, अभ मान्छेपिच्छे भनेजस्तै पुनर्जन्म बारे आफ्ना आफ्ना धारणाहरू हुन्छन्।

कोही पुनर्जन्म हुँदैन भन्छन्। “भषीभूतस्य देहस्य पुनरागमन् कुतः” (चार्वाक)। भूम भइसकेको शरीर फेरी कहाँबाट आउँछ ?

कोही भन्छन्- हाम्रो शरीरलाई जीवन (प्राण) दिने शरीरबाट अलगै एउटा (आत्मा) हुन्छ, त्यो शरीरमा रहन्जेल मान्छे बाँच्छ, छोडेर गएपछि मान्छे मर्छ। बुढेसकालमा जीर्ण शरीर त्यागेर, मान्छेले पुरानो वस्त्र छोडेर नयाँ लगाएजस्तै पुरानो देह छोडेर नयाँ ग्रहण गर्छ। (गीता)

त्यो आत्मा अजरअमर छ, त्यसलाई न आगोले पोल्छ, न पानीले भिजाउँछ, न शस्त्रले काट्छ, त्यो अचिन्त्यनीय छ। (गीता)

तर कसरी आत्माले उपयुक्त समयमा पुरानो

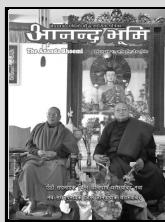
देहछोडी नयाँ बन्न लागेको गर्भमा उपयुक्त गर्भ छानी पस्न जान्छ-त्यो रहस्यमय छ।

फेरी अर्को थरी भन्छन्- मर्न बेलामा अन्तिम घडीमा हाम्रो चित्तबाट एक प्रकारको तरंग, किरण वा शक्ति निस्कन्छ वा कम्पन हुन्छ जस्को कारण अन्त कतै उपयुक्त स्थानमा उपयुक्त गर्भ बन्न लाग्दा गर्भमा जीवन प्रदान हुन्छ, जस्तोकि बलेको बत्तीले अर्को नबलेको बत्तीलाई छुने बित्तिकै बाल्छ। तर कसरी अन्तिम घडीको त्यो कम्पनले उपयुक्त स्थानमा उपयुक्त गर्भमा पुगेर जीवन प्रदान गर्छ त्यो पनि अत्यन्त रहस्यमय छ।

यी सबै सहस्यमय विषयहरूलाई एकातिर पन्छाएर वैज्ञानिकहरूले सूक्ष्मदर्शकादि यन्त्रहरूको मद्दतले गर्भाधानको प्रकृयाको पूरा चित्रण गरी अध्ययन गरेका छन्, जस्तो छ त्यस्तै पत्ता लगाएका छन्।

वैज्ञानिकहरूको खोजअनुसार, सारांशमा, मानव शरीरको अन्य अङ्गहरूका जीव कोषहरूमा जस्तै पुरुषका प्रजनन कोषहरू (Sperm) मा र स्त्रीका प्रजनन् कोषहरू (Ova) भित्र पनि ऋमोजमहरू (Chromosomes) हुन्छन् जसभित्र असंख्य जीन (Gene) हरू हुन्छन्। यी जीनहरू जटिल रासायनिक यौगिकहरू हुन्छन् (जस्तोकि R.N.A. र D.N.A.) जसले स्पर्म र ओभा मिली बन्ने प्रथम संयुक्त जीवकोष (Zygote) बाट निर्माण हुने बच्चाको सम्पूर्ण शारीरिक र मानसिक संगठन निर्धारण गर्दछ।

यस अङ्क

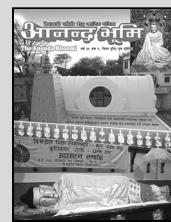


आनन्दकुटी भूमि

पढौं पढाउौं, समयमै वार्षिक ग्राहक बनौं

आनन्द कुटी विहार संस्था, पो.ब.नं. ३००७, काठमाडौं, फोन: ४२७१४२०
E-mail : anandakutivihar@gmail.com, anandakutivihar@ntc.net.np
gkondanya@gmail.com, kondanya@soon.com

गताङ्कमा



आनन्दकुटी

पुरुष प्रजनन् कोष (Sperm) र स्त्री प्रजजन कोष (Ova) को समागमबाट ऐउटा संयुक्त कोष (Zygote) बन्छ जस्मा दुबै कोषहरूबाट प्राप्त क्रोमोजम र जीनहरू छ्यासमिस भएर बच्चाको शरीर बन्ने प्रथम कोष तयार हुन्छ । गर्भभित्र पोषण तत्वहरू पाएर यही कोष विभाजन र संगठित हुँदै भ्रूण (embryo) बन्छ, जुन पछि बच्चा भएर जन्मन्छ । बच्चाको शरीरको प्रत्येक कोषमा प्रथम कोष सरह नै क्रोमोजम र जीनहरू हुन्छन् ।

यसरी बन्ने बच्चाहरूमा प्रस्ताद पुस्ता फरक फरक स्त्री र पुरुषका जीनहरूको समूह (सेट) हरू मिली भ्रूणकोष (Zygote) बन्ने हुनाले, सबै बच्चाहरूमा एकरूपता हुँदैन, जीनको सेटरमा भिन्नता हुन्छ । तर मान्छे प्रजाति मात्रमा मान्छेको शरीर बन्न आवश्यक जीनहरू सबैमा हुन्छन् । यसरी पछि जन्म लिने व्यक्तिहरूमा अगाडिका व्यक्तिहरू भन्दा फरक भएपनि केटी सम्मानता अवश्य हुन्छ ।

सन्तानोत्पादन ऐउटा प्राकृकि प्रकृया मात्र हो, यस्मा कुनै रहस्यमय सारतत्त्वहरूको खेलको कुरै उठ्दैन । त्यस्तै विभिन्न व्यक्तिहरूबाट भैरहने कर्महरूको प्रकृया पनि स्वाभाविक तवरले शारीरिक प्रकृयाहरूसँगै-अगाडिका पुस्ताहरूबाट पछाडिका पुस्ताहरूमा कार्य-कारणको श्रृङ्खलामा बाँधिएर अगाडि बढिरहेको हुन्छ ।

बैज्ञानिक अध्ययनबाट थाहा पाइए अनुसार शरीरलाई जीवित राख्ने कुनै पराप्राकृतिक (प्रकृतिभन्दा परको चमत्कारी काल्पनिक नभई नौवटा प्रणालीहरूको परस्पर सम्बन्धित संयुक्त कृयाकलापको कारणले शरीर जीवित रहन्छ । प्रणालीहरू मध्ये कुनैमा रोग, वृद्धावस्था, दुर्घटना आदिको कारणले विकृति आई निस्कृय भएको अन्य प्रणालीहरू पनि निस्कृय हुनगई कालान्तरमा व्यक्तिको मृत्यु हुन्छ ।

वैज्ञानिकहरूले मानव प्रजनन कृयालाई छर्लङ्ग देखाई दिएपछि पनि पुरानो बानी लागिसकेको धारणाहरूमा टाँसिने स्वभाव अझै देखिन्छ ।

वैज्ञानिकहरू सर्वोपरि होइनन् । वैज्ञानिकहरूले प्रकृतिमा भएकै संरचना वा नियमहरूलाई "लौ आउ

ज्ञानालङ्करण

आफै हेर" भनी उघारी देखाइदिने मात्र हो । नभएको कुरालाई उनीहरूले पत्ता लगाउन सक्तैनन् । दार्शनिक र विचारकहरू अन्दाज लगाउँछन्, अठोट लगाउँछन् र प्रायशः अठोटलाई नै तर्क लगाई यही सत्य हो भनी ठोकुवा गरी दिन्छन् । यस्तो हुँदा उनीहरूको धारणा गलत पनि हुनसक्छ । दार्शनिकहरू पिच्छे फरक फरक मत रहन सक्छ, किनकि कल्पना र विचार आफ्नो आफ्नो हुन्छ, तर वैज्ञानिकहरू सबैको ऐउटै मत ऐउटै विचार हुन्छ किनकि उनीहरू सबैले प्रकृतिमा जे जस्तो छ त्यसैलाई मान्छन् ।

पुनर्जन्मसम्बन्धी पुराना अवधारणाहरू अनुसार वा वैज्ञानिकहरूले खोजी निकाले को नयाँ अवधारणाअनुसार पनि संसारमा प्राणीहरू रहेसम्म जन्म-मरणको चक्र सँगै दुःखको आगो पनि बलिरहेकै हुन्छ । अविद्या र तृष्णाको कारण उत्पन्न हुने यी दुःखहरूको समूहका समूल निरोध गरी सुख र शान्ति ल्याउने आठ अङ्गयुक्त शील, समाधि र प्रज्ञाको मार्ग भगवान बुद्धले हाम्रो निमित्त खोजी देशना गर्नुभएको छ । त्यही मार्गमा अप्रमादी भई लागेमा व्यक्तिगतस्तरमा र सामाजिकस्तरमा पनि सुख, शान्ति, समृद्धि ल्याउन सकिनेछ । *

लुम्बिनी भ्रमण वर्ष २०७२

पश्चिम नेपाल बस व्यवशायी संघद्वारा
पर्यटकीय धार्मिकस्थल लुम्बिनीबाट स्तरीय दिवा
सेवा ननस्टप दुरिष्ट बस संचालन भएको
सहर्ष जानकारी गराउँदछौ ।

छुट्ने समय : लुम्बिनी : ६.०० भैरहवा : ६.४५
काठमाडौं ग्राम्गँबुँ बसपार्क : ७.००

कलंकी शार्खा : इन्चार्ज रामबहादुर कुँवर
फोन: ९८४१३४४०६४

विज्ञानको प्रभाव पन्चो भने धर्ममा तन्त्रमन्त्र लोप

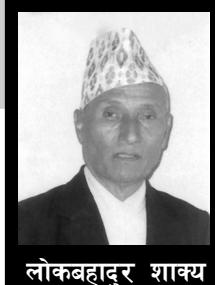
जुन चेतनशील संसारको महिमा अपरम्पार भएको छ, त्यो शक्ति मासुली होइन। यस कुरा स्पष्ट बोध गर्न यहाँ एक उदाहरण उल्लेखनीय छ। विद्युत धर्मा जेनेरेटर चालू भैरहन्छ। जेनेरेटर चलाउन पानीको धार अथवा तेलको शक्ति आवश्यक छ। यस दुईमध्येमा एक नभैकन मेशीन चल्दैन। मेशिन चले पनि त्यसमा डाइनामो नभैकन विजुली उत्पन्न हुँदैन। डाइनामो भए पनि त्यसमा कार्वन नभैकन विद्युत प्रकाश हुँदैन। त्यसमा पनि नेगेटिभ-पोजेटिभ अथवा भाले-पोथी तार भएपनि होल्डर चिम नभैकन आलोक प्रादुर्भाव हुँदैन। बति मात्र होइन विद्युत शक्तिद्वारा पंखा चलाउने धान कुट्टने, पिठो पिस्ने, तेल पेल्ने, छापाखाना मेशिन चलाउने, फर्निचर कारखाना चलाउने साथै विभिन्न किसिमको कामको लागि प्रयोग गरिन्छ। त्यो शक्ति खोजिहर्दा देख्न सक्दैन। पार्टपुर्जा एक एक छुट्टाएर हेर्दा पनि देख्न सक्दैन। दिव्य शक्ति नै हो कि भनेर शंका पनि हुनसक्छ। तर त्यो पनि होइन। यथार्थ कुरो बुझ्न त चाहिने सबै सामान जोरेको आधारमा विद्युतीय शक्ति उत्पन्न भएको हो। अनि बति बल्ने हो। यसैगरी प्राणीहरूको शरीरमा पनि कर्म, चित्त, ऋतुको आधारमा चलिरहेको जीवनमा इन्द्रिय स्पर्श भएर विषयको ज्ञातासँग शक्ति भएको रहेछ। यो कुनै देवताले गरेको होइन, हेतुप्रत्यय तत्त्व मात्र हो।

अर्को एउटा उपमा निलो तुथो, ताम्बा र जस्ता धातुलाई नियमानुसार मिलाई राखी दियो भने त्यसबाट पनि विद्युतको शक्ति उत्पन्न हुन्छ। फेरी पोखरीको पानीमा ढुङ्गा वा ईटाको टुक्रा खसाल्दा त्यसको कारणले पानीमा चक्का चक्का परेको तरङ्ग पत्रपत्र भएर एकपछि अर्को धमाधम उत्पन्न हुन्छ। ती पनि कुनै देवताले गरेको नभै स्वभावले नै भएको बुझ्न सकिन्छ। यसरी नै पञ्चस्कन्ध (रूप, वेदना, सङ्घा, संस्कार र विज्ञान) शरीरमा इन्द्रीय भएकोले विषय स्पर्श हुनासाथ ज्ञाता उत्पन्न र्भई अनुभव हुने हो, इन्द्रीयको प्रसाद धातु बिग्रियो भने इन्द्रीयद्वारा ज्ञाता उत्पन्न हुँदैन, अनुभव पनि नहुने भयो। छलफल गर्दा पनि शंका भएसम्म स्पष्ट बुझ्दैन। यस्तै अवस्थामा प्रश्न गरेर स्पष्ट गर्न उपाय भयो। जङ्गलमा बाटो बनाउँदा भारपात धेरै हुन्छ। अगाडिको सफा गर्दै अरु पनि सफा गन्यो भने जङ्गल फाँड्ने काम पूर्ण हुन्छ। यस्तै प्रकारले बुद्धि अथवा ज्ञान निर्णय गर्न नसकी शंका भैरहेको

अवस्थामा फेरि फेरि छलफल गरेर शंका निवारण गर्न सक्यो भने ज्ञान खुल्ने हुन्छ।

हृदय भनेको चेतन उत्पन्न हुने एक तत्त्व मात्र हो। त्यसमा ऋतु र आहारको आधारले जीवन चालु भएर, इन्द्रीयले स्पर्श भएजति एक एक गरी लगातार नरेकिने चेतन उत्पन्न भइरहेको एउटै धार भएर चलिरहेकोले एउटै जस्तो लागेको हो। जसरी चुम्बक भन्ने एउटा धातु घुम्दा चुम्बकीय शक्ति उत्पन्न हुन्छ। त्यो चुम्बक एकपल्ट घुम्दा चारपल्ट प्लाक प्लाक बल्ने फैरनको धार नै निस्कन्छ। यही फैरनको धारलाई विजुली भन्छ। आखिरमा त्यो बत्ती एउटा मात्र होइन फैरनको धार हो। त्यो चुम्बकलाई ऋमशः विस्तार पावर घटाई चलाई हेरे अनुभव हुन्छ। चुम्बकको ज्ञान हुनेलाई यो उपमा सान्है सुहाउँदो छ। त्यसको निम्ति अनेक अनुभव भएको व्यक्तिलाई भएमा उपमाद्वारा नै छिटो बोध हुन सजिलो हुन्छ। त्यो चुम्बकबाट निस्कन्ने विजुली जस्तै प्राणीको शरीरमा उत्पन्न एको चेतन पनि एउटा मात्र हैन, विज्ञानको धार मात्र हो। स्पर्श विना अनुभव हुँदैन, अनुभव हुनेलाई नै चेतन भनिएको हो। स्पर्शले भित्रबाट बाहिरबाट पनि एउटा एउटा स्पर्श अखण्ड हुने हुनाले धार नै बहने गर्दछ। एकपल्ट स्पर्श हुँदौ एउटा मात्र विज्ञान उत्पन्न हुने होइन एउटामा पनि अनेक विज्ञान उत्पन्न हुन्छ।

उपरोक्त उपमा अनुसार धेरै सामान जोडेर विद्युतीय शक्ति उत्पन्न हुने मुताविक प्राणीहरूका पञ्चस्कन्ध रूपी शरीरमा पनि कर्मचित ऋतुरूपी आहरको आधारमा चालुभइरहेको जीवनमा इन्द्रीयद्वारा स्पर्श भएर विषयको ज्ञातासँग शक्ति भएको रहेछ। शरीरमा उत्पन्न हुने चेतना पनि विज्ञानको धार हो। स्पर्श भएर अनुभव हुने नै चेतना भयो। यस सिद्धान्तबाट बुद्धधर्म स्पष्ट रूपले वैज्ञानिक दृष्टिकोण बोध गर्न सकिन्छ। कुनैपनि ईश्वरले जीवन चलाई राखेको होइन। बुद्धधर्म वैज्ञानिक दृष्टिकोणको धर्म हो भनेर विश्वले मानिराखेको छ। कसैले बुद्धधर्ममा तन्त्रमन्त्र मिसाइराखेको पनि छ। बुद्धले तन्त्रमन्त्रको देशना र्भईभएको छैन। यस्तै संकेतलाई वैज्ञानिक भन्दैन। तर वज्रयानीहरूले प्रज्ञामूर्ति सिर्जना गरेर सरसामान व्यवस्था गरी जप, व्रत, पूजा, पाठ, ध्यान चर्याद्वारा तन्त्रमन्त्रको



लोकबहादुर शाक्य

कामकुरो गर्न प्रचलन देखापरे पनि उपाय कौशल्य मात्र हो । यथार्थ रूपले बुद्धधर्म होइन वास्तविक कुरा बुझेने भने अर्थको अनर्थ पनि हुने भयो । ठीक ज्ञान प्रज्ञा भएन भने अनेक शंका उपशंका हुने भयो । त्यसैले बुद्धधर्मलाई वैज्ञानिक दृष्टिकोणबाट बुझी बुझाई अग्रसर हुनु समयको माग भएको छ ।

सियो एउटा अगाडि राख्येर त्यसको आकार हेर्दा टुप्पादेखि फेदसम्म फेददेखि टुप्पासम्म मन दौडिएकोले मात्र टुप्पा, फेद, बीच र प्वालको विचार गरी सियो भनिएको हो । सियोको आकार हेरेर विचार गर्दा कस्तो तरिकाले मनोविज्ञान परिवर्तन भएर जान्छ त्यसतर्फ पनि विचार गरेर हर्नुपर्छ । यस कुरा बुझको लागि पढ्ने वा लेख्ने उपमा पनि मिल्दछ । पढ्नेले सरर पढिरहन्छ । 'क' लाई 'ख' भन्दैन, 'ख' लाई 'क' भन्दैन, अक्षरको आकार विचार गरिरहँदा अक्षरको रेखासँग मन दौडिरहन्छ । रेलको लिकसँग रेल जानेजस्तै अक्षरको रेखासँग मन पनि एकोहोरिएर जान्छ । क को आकार बनाउन, केराउ लहरै राखी बनायो भने 'क' एउटालाई कतिवटा केराउ गेडा जाला, तोरी गेडा वा कोदोको बनायो भने अक्षरलाई तोरी वा कोदो कतिकति लाग्ला, हिसाब गर्नु पर्दछ । भुईको धुलो कणले बनायो भने कति चाहिन्छ, त्योभन्दा पनि अणु भएमा बढि चाहिन्छ, परमाणु भएमा अभ बढि आवश्यक हुन्छ, त्योभन्दा पनि मनोविज्ञान धातु धेरै हुन्छ । मनोविज्ञान परिवर्तन भएर जाने दृष्टान्त अक्षर लेख्नेले क लेख्ना कलमको टुप्पाले कागजमा लेख्नो । एउटा मनले रेखा कोरेर लग्यो । त्यहाँबाट अर्को मन भयो । कलम कागजमा राख्नाको मन र रेखा तानेर लाई भने एउटै होइन । मन एउटै हो भने कलमको टुप्पा भइनै रहन्छ मन

अर्को परिवर्तन भएन भने कलम चल्दै चत्दैन । कलमको टुप्पाले छोएको एउटा चित्त, रेखा तानेर लगेको अर्को चित्त, तान्न पुग्नासाथ पुगेको चित्त अर्कै, धुमाएर लगेकै अर्कै चित्त । यस प्रकारले क एउटा लेख्ना कति चित्त परिवर्तन हुने हो विचार गर्नु पर्दछ ।

अर्को एउटा उपमा, कसैको घरमा तेलको बति बालिराख्छ । बति बलेपछि सलेदो तातेर तेलमाथि सर्छ, तेलले सलेदो छुनासाथ बलेको हो । बलेकोले तात्यो अनि तेल सोसेर लियो । सोसेर लिएकोले फेरि तेलमाथि सन्यो । त्यो तेल पनि बल्यो । त्यो बलेको तेलमा परमाणु धातु छ । यही परमाणु तातेको सलेदोले सोसेर लिन्छ । बत्तिमा छुनासाथ परमाणको धारपनि बल्दो रहेछ । बलेर आएको परमाणुको धारलाई नै बति भनेको हो । परमाणु धातुसित तेलको शक्ति बलेर, शक्ति सक्नासाथ कालो भएर उडेर जानेलाई नै धुवाँ भनेको हो । तेलमा शक्तिशाली परमाणु धातु छ । यही परमाणु भएर बल्छ अनि बलिसकेको परमाणु धातु कालो भएर धुवाँ भइराखेको हो ।

परमाणु भनेको कस्तो हुन्छ भने घोडा बगी दौडेर जाँदा पछि पछि आउने धुलोलाई स्थुल अणू भनिन्छ । परखालको सानो प्वालमा देखापर्न सूर्य किरणमा उडिरहने धुलोलाई अणु भनिन्छ । अणुको पनि सानो अंशलाई परमाणु भन्दोरहेछ । यस किसिमको धातुको एकमात्र कणलाई औँखाले देख्न सक्दैन हातले पनि छुन सक्दैन । अतिनै शूक्ष्म भइरहेको परमाणु धातु नै चतुर्महाभूतको शक्ति हो । परमाणु असंख्य भयोकि पृथ्वी धातु हुन्छ । पृथ्वी धातुको संघर्षबाट आगो उत्पन्न हुन्छ । त्यसमा पनि आगोको रूप भएको नै परमाणु

शुभकामना निमन्त्रणा

नव वर्ष २०६९ सालको सुखद् उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण श्रद्धालु उपासक उपासिकाहरू सहित सकल प्राणीको सुखशान्ति, सुस्वास्थ्य र दीर्घायुको कामना गर्दै सम्पन्न हुने शुभाशिष परित्राण पाठमा सहभागी भई
नयाँ वर्षको सफलताको लागि विरत्नको आशीर्वाद ग्रहण गर्नुहुन सबैमा
हार्दिक निमन्त्रणा गदछौं ।

कार्यक्रम :

- विहान द बजे - बुद्धपूजा,
- ८:२० - शुभाशिष परित्राण
- ९:१५ - जल तथा सूत्र धारो वितरण
- ९:३५ - पुण्यानुमोदन तथा जलपान

प्रार्थी:

आनन्दकुटी विहार परिवार
स्वयम्भू, फोन : ४२७९४२०

दिन: १ गते वैशाख २०६९

स्थान: आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू

समय: विहान द-१० बजेसम्म

मिसेर रहेको हो । त्यही परमाणुको राशमा तातेको धेरै भएर तेजो धातु भनेको हो । जहाँ अग्नि हुन्छ, त्यहाँ वायु धातु उत्पन्न हुन्छ । हावामा पनि ठक्कर खाने चीज परमाणु नै हो । हलचल धेरै भएकोले वायु भनिएको हो । वायुद्वारा परमाणु समूह हुन्छ । आगोबाट त्यही जम्मा भइरहेको परमाणुलाई ढिक्का पारिदिन्छ । त्यसैलाई नै पृथ्वी भनेको हो । छोपेर हेदा तातो र चिसो तेजो धातु हुने रहेछ । फेरी तेजो धातुको तेजद्वारा हावा उत्पन्न हुन्छ । वायुले ढिक्का भइरहेको पृथ्वीलाई रक्षा गरिराख्छ । वायुको शक्ति नभएपछि टुक्रा टुक्रा भएर धुलो भै जाने हुन्छ । त्यसको लागि बायुलाई रक्षक पनि भनिन्छ । त्यसमा पृथ्वी, आपो, तेजो, वायो भन्ने यथार्थ जस्तै लक्षण मात्र हो । अन्यथा भए जति सबै प्रमाण पिण्ड मात्र हो ।

बुद्धधर्म अनीश्वरवादी भएकोले हेतुप्रत्ययको आधारमा वैज्ञानिक धर्मका रूपले मानिराखेको हो । सर्वशक्तिमान वा परमेश्वर नमानेको सिद्धान्त बुझनुपर्यो । देवताहरूसँग गुण भइरहन्छ, गुण लिनुको निस्ति देवताहरू मान्य पर्ने हो । प्रमाणकोलागि करुणाको प्रतीक मत्थेन्द्रनाथ मानिराखेको लिउ । करुणामय (मत्थेन्द्रनाथ) दर्शन गरेर वरदान लिने लक्ष्य होइन । मत्थेन्द्रनाथद्वारा प्रेरणा लिएर आफूसँग पनि दया हुने आचरण पार्न उद्देश्य बोध गर्नको लागि मात्र यस देवताको दर्शन, पूजा र प्रदक्षिणा गर्नु पर्ने हो । सर्वशक्तिमान ईश्वरवादी भएसम्म माथिको वैज्ञानिक आधार बुझन नसक्ने हुन्छ ।

मनोविज्ञान भनेको सुक्ष्माति सुक्ष्म भएर बुझन कठिन सिद्धान्त भन्नुपर्यो । वैज्ञानिकहरूले परमाणुलाई पनि अनुसन्धान गरेर स्पष्ट रूपले वोध गरी कतिपय वैज्ञानिक आविष्कार पत्ता लगाएको हो । प्रयास नगरी सजिलै काम गरेको होइन । उपरोक्त गम्भीर सिद्धान्तद्वारा वैज्ञानिक आधार लिएको हो । धर्म भन्ने वित्तिकै सबैले चटकक धारण गर्नसक्ने होइन । यथार्थ धर्म नबुझेर धेरै मानिसहरू अन्य भक्तिमा परेका छन् ।

बुद्धधर्मको प्राथमिक चर्चा पञ्चशील (प्राणीघात नगर्ने, चोरी काम नगर्ने, परस्त्री र परपुरुष गमन नगर्ने, भुटो कुरा नगर्ने, नसालु पदार्थ सेवन नगर्ने) बुझेर स्पष्ट रूपले प्रयोग गर्न खोज्न कठिन छ भन्नुपर्यो । कसैले धर्मको कुरा गरेता पनि चित्तमा धारण गर्न नसकी विवेकशील, नैतिकवान, चरित्रवान हुन सकिरहेको छैन । आजकल धर्मनीतिबाट टाढा भइरहेका राजनीतिज्ञहरू अनेक कुरा गरेर आफ्नो भलोको षड्यन्त्र गरिरहेका भन्नुपर्यो, यथार्थ कुरोत राग-द्वेष-मोह-अहंकार-ममकार नगरी कुशल मंगल परोपकार कामकुरो गरेर मैत्री, करुणा, मुदिता समान भावना विकसित गरी लोक कल्याणकारी कार्य गर्नुपर्ने भएकोले यसतर्फ दृष्टि राखेर सबै महानुभावहरू अग्रसर हुनुपर्यो । यस चर्चा गर्न सकेमात्र माथिका वैज्ञानिक क्षेत्रतर्फ लाग्न सक्नेभयो । अस्तु ॥

✽

(सन्दर्भ पुस्तक: बौद्धत्रयि महाप्रज्ञाकृत परमार्थ ज्ञान दर्शन, अनुवादक भिक्षु विशुद्धानन्द प्राणपुत्र)

ऐतिहासिक आनन्दकुटी विहारका नवनियुक्त प्रमुख भिक्षु मैत्री महास्थविर तथा कार्यवाहक विहार प्रमुख भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविर, वृहत्तर लुम्बिनी विकास राष्ट्रिय निर्देशक समितिका सदस्य भिक्षु कोण्डन्यको कार्यकाल सफल होस् भनी हार्दिक शुभकामना ।



सुगौलो कीर्तिपुर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

नगाउँ दोबाटो, नयाँ बजार, कीर्तिपुर

हिंसा र प्रतिहिंसाको अंकगणित

'अशोक और मौर्य साम्राज्यका पतन' मा इतिहासकार रोमिला थापर ले छिन्- बुद्धधर्म धार्मिक र सामाजिक जीवनमा ब्राह्मण-पुरोहितहरूको अंकुशविरुद्ध महत्त्वपूर्ण सामाजिक बौद्धिक आन्दोलन थियो । बुद्धले थालनी गरेको त्यही आन्दोलनलाई विकसित र विस्तृत गर्न मगधका सम्राट् अशोकले ठूलो योगदान दिएका थिए । मगधका चक्रवर्ती सम्राट्देखि बुद्ध धर्मावलम्बी महाराजासम्मको अशोकको जीवनयात्रा हिंसादेखि अहिंसासम्मको उतारचढाव थियो, युद्धदेखि शान्तिसम्मको उकालीओराली थियो ।



बुद्धको मृत्युभन्दा लगभग २७८ वर्षपछि मगधको सिंहासनमा बसेका सम्राट् अशोकले युद्धको क्रममा लाखौं मानिसको हत्या गरे, आफ्नो साम्राज्य विस्तार गर्दै । राज्यारोहणको ८ वर्षपछि भएको कलिङ्ग युद्धमा आफ्नै सेनाहारा भएको मानवसंहारदेखि वाक्कदिक्क भएका सम्राट् अशोकले अन्ततः अढाइ वर्षपछि हतियार त्यागे अनि बुद्धको दीक्षा लिएर शान्ति, अहिंसा र समृद्धिको बाटो अँगाले । नेपाली 'मानव अधिकारवादी' अभियन्ताहरूको हातमा परेका भए सम्राट् अशोकले धर्मयात्राको क्रममा २४८ ई.पू. मा सिंहको मूर्तिसहित ऐतिहासिक स्तम्भ ठड्याउने त कुरै छाँ लुम्बिनी उद्यानमा पाइला पनि टेक्न पाउने थिएनन् । लाखौं मानिसको रगतमा चोपलिएको सम्राट् अशोकको हात बुद्ध जन्मिएको लुम्बिनीस्थित पोखरीको पवित्र पानीले धुन पाइँदैन भन्दै कोकोहाली मच्चाइन्थ्यो । च्यसैको परिणामस्वरूप आज हामी लुम्बिनी कहाँ छ, लुम्बिनीमा बुद्ध जन्मिएको हो कि होइन, लुम्बिनी भनेकै भारतको कुनै प्रान्तको गाउँ हो कि, बुद्ध पनि बिहार वा उत्तर प्रदेशकै उत्पादन हुन भन्ने भ्रममा बाँच्न विवश हुन्थ्यौ ।

नेल्सन मन्डेलाको अफ्रिकी नेसनल कंग्रेस (एएनसी)

ले पचासौ वर्षसम्म जातिभेदवादी गोरा शासनविरुद्ध संघर्ष गरेको थियो । दक्षिण अफ्रिकी कम्युनिष्ट पार्टीसँग सहकार्य गरी तीसौ वर्षसम्म त सशस्त्र संघर्ष गरेको थियो । एएनसीलाई हिंसात्मक राज्यदमनविरुद्ध हिंसात्मक प्रतिरोधको बिन्दुमा उभ्याउने, 'उम्होन्तो वे सिज्वे' (एमके : राष्ट्रको भाल) नामक सैनिक संगठन बनाई हिंसात्मक प्रतिकारको नेतृत्व गर्ने काम अरू कसैले गरेको होइन, आजका शान्तिवादी नेता मन्डेलैले गरेका थिए । एमकेका संस्थापक अध्यक्षका रूपमा सैनिक अभियान चलाउन मन्डेलाले प्रतिहिंसात्मक संघर्षको पक्षमा आफ्नो आत्मकथा 'लड्वाक टु फ्रिडम' मा गरेको बहस र वकालत चकित पार्ने खालको छ । र, उनले गरेको चे ग्वेभारा, फिडेल क्यास्त्रो र माओवादी कार्ल भोन वलाउसावित्जका युद्धसम्बन्धी किताबको अध्ययन, इथियोपियामा गएर लिएको सहरी छापामार संघर्षको सैन्य प्रशिक्षण तथा गोरा शासकको हिंसाविरुद्ध प्रयोग गरिएको प्रतिहिंसाका कहानी जीवित इतिहास नै हो । त्यही शान्तिपूर्ण र हिंसात्मक संघर्षका नेता मन्डेला र गोरा शासक एफडब्ल्यू डी वल्कर्कीच सम्फैतापछि दक्षिण अफ्रिकामा आधा दशक लामो संघर्ष रोकियो र जातिभेदवादी शासन अन्त्य भयो । कथंकदाचित् नेपालका 'मानवअधिकारवादी' को हातमा परेका भए मन्डेलाले राष्ट्रपतिको कार्यभार पनि सम्हाल्ने मौका पाउँदैनथे । मन्डेलाललाई हिंसा र आतंकको पुजारी ठहन्याएर निर्वाचनमा भाग लिनबाट वज्चित गर्न वा निर्वाचित भइसकेपछि पनि अनेक निहुँमा पदच्युत गर्न उनीहरूले कुनै कसर बाँकी राख्ने थिएनन् ।

पक्कै पनि सम्राट् अशोक वा नेल्सन मन्डेलासँग एनेकपा (माओवादी) का अध्यक्ष पुष्टकमल दाहालको तुलना गर्न मिल्दैन । तर, दस वर्ष जनयुद्धको नेतृत्व गरेका दाहालले शान्तिप्रक्रियामा आएपछि लुम्बिनी र बुद्धको नाममा अहिंसाको बाटो समात्न खोज्दा नेपाली 'मानवअधिकारवादी योद्धा' हरूको टाउको दुखाइ सुरु भएको छ । उनीहरूको मनमा हिंसात्मक आन्दोलनको नेतृत्व गरेर आएका दाहालले लुम्बिनीमा हात हालेर शान्ति आन्दोलनको पनि नेतृत्व गर्ने भयो भन्ने डर व्याप्त भएको छ । निहुँ थाप्ने क्रममा उनीहरूले 'दाहालले आफ्नो रगतान्त्र्य हातले लुम्बिनी र बुद्धविरुद्ध नयाँ युद्ध छेडे भनेर जनतामा भ्रम फैलाउन खोजेका छन् । उनीहरूले राष्ट्रसंघका महासचिव बान कि मुनलाई शान्तिप्रक्रिया नटुंगीएसम्म



राजेन्द्र महर्जन

नेपालमा नआउन वक्तव्यबाजी गरेका छन्, लुम्बिनीमा हुने अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति सम्मेलनमा भाग लिएर माओवादी हिसालाई वैधता नदिन र दहालका रगताम्य हातसँग हात नमिलाउन पत्रपत्रिकामा लेख्दै, विपक्षी दलका कार्यालय धाउँदै, दूतावासका ढोकाढोका चहार्दै प्रचारबाजी गर्दै हिँडेका छन् ।

उनीहरूको आपत्ति लुम्बिनीको नाममा हुने पैसाको चलखेल र अपारदर्शी व्यवहारमा मात्रै हो भने त्यो विषय विचारणीय हुन्थ्यो तर उनीहरूको मूल आपत्ति माओवादी अध्यक्ष दाहाल र प्रधानमन्त्री बाबुराम भट्टराईको नेतृत्वमा शान्तिप्रक्रिया टुगिने सम्भावनामा रहेको देखिएको छ । माओवादी नेतृत्वमा शान्तिप्रक्रिया टुगियो भने, त्यसलाई राष्ट्रसंघीय महासचिव बान कि मुनले पनि स्वीकारे भने बर्बादै हुन्छ भन्ने पीर उनीहरूमा व्याप्त रहेछ । बान-नेपाल आउँदा शान्तिप्रक्रियालाई अन्तिम निष्कर्षमा पुन्याउन माओवादी नेतृत्वको सरकार, माओवादी र माओवादीइतर दलहरूलाई पक्कै पनि बाध्यता सिर्जना हुन्थ्यो । विडम्बना, बानको नेपाल भ्रमण स्थगित भएको छ । आशिकरूपमा मानवअधिकारवादीको अभियानका कारण, आशिकस्यमा बैठकको तयारी नपुग भएका कारण, आँशिक रूपमा गम्भीर गृहकार्य नगर्न सरकारको हतारोपन र सरकारबाट खटाइएका दाहालको हचुवापनका कारण । जुनसुकै कारणवश मुनको भ्रमण स्थगित भएता पनि त्यसले शान्तिप्रक्रियामा ढिलाई गर्ने सहुलियत प्रदान गरेको छ । त्यतिमात्र हैन शान्तिप्रक्रियालाई तीव्रता दिइरहेको सरकारकै सदाशय र अग्रसरता बढी निर्भर बनाएको छ । त्यतिमात्र हैन शान्तिप्रक्रियालाई तीव्रता दिइरहेको सरकारकै सदाशय र अग्रसरतामा बढी निर्भर बनाएको छ । शान्तिप्रक्रियामा ढिलाई वा क्रमभंग भयो भने फाइदा जम्मै युद्ध र हिसाको ब्याज खाने वा शान्तिप्रक्रियाको नाममा सुतीखेती गर्ने तत्त्वबोधक अरुलाई हुन सक्दैन ।

‘मानवअधिकारवादी’ हरूले बेवास्ता गरेको तथ्य के हो भने संयुक्त राष्ट्र संघका महासचिव बान कि मुन आफै नेपालको शान्तिप्रक्रियाका सहजकर्ता हुन् । उनकै अगुवाइमा दाहाल र गिरिजाप्रसादा कोइरालाले शान्ति सम्झौतमा हस्ताक्षर गरेका थिए, जुन सम्झौतालाई केही क्षेत्रीय शक्तिले स्वीकार्य नहुँदा नहुँदै स्वीकारेका थिए । शान्तिप्रक्रियाको अनुगमन र निगरानी गर्ने त्यही राष्ट्रसंघलाई भारतको उक्साहटमा नेपालबाट लखेट्ने सरकारी अभियानकै बौद्धिक अभियन्ताहरू नै मुन भ्रमणविरुद्ध जेहादमा उत्रिएका हुन् । पछिल्लो चरणमा दाहालतिर केन्द्रित गरिएको विवादका क्रममा माओवादीद्वारा सत्ता प्राप्तिको मार्गका रूपमा हिसा पुरै त्यागेको घोषणा गरिनुपर्ने नयाँविषयतिर एकोहोन्याने प्रयास हुँदैछ । उनीहरूलाई

पहिले हिसात्मक संघर्ष गरेका र सरकारमा बसेर राज्यहिसाको नेतृत्व गरेका नेपाली कांग्रेस, नेकपा (एमाले) र राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी, तिनका नेता र पूर्वराजाले हिसा त्यागेको घोषणा नगरे पनि आपत्ति छैन । माओवादीले घोषणा नगरेकोमा मात्रै आपत्ति छ ।

उनीहरूको आँखामा पहिले सरकार वा प्रतिपक्षमा बसेर बीसौ हजार नेपालीको हत्या गर्ने, बेपत्ता पार्ने र अंगभंग गर्ने युद्ध अपराध कुनै अपराधै होइन् । तिनका हजार खत माफ हुन्छन् । तर, ‘माओवादी र दाहालले मात्रै त्यस्तो माफी पाउनु हुँदैन, शान्तिप्रक्रिया भंग भए होस्, उनीहरूलाई युद्ध अपराधको आरोपमा न्यायको कठघरामा उभ्याउनेपर्छ । यस अर्थमा उनीहरूको आपत्ति हिसाको अन्त्य नभएको र हिसात्याग नगरिएकोमा होइन, माओवादीले बोकेको आमूल परिवर्तनकारी विषयमाथि छ, माओवादीको अस्तित्वमाथि छ । किनभने, माओवादीले सेनाको विघटन र हतियार विसर्जनसँगै कथंकदाचित हिसा परित्यागको औपचारिक घोषणा गरिहाले पनि ‘हिसात्मक मनोवृत्ति र संस्कार नत्यागेको’ अत्तो थापिने छ ।

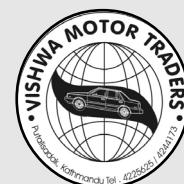
ती ‘मानवअधिकारवादी जेहादी’ हरूको तर्क छ, संविधानसभाको चुनावमा सबैभन्दा बढी जनमत लिएका माओवादी नेताले अझै लोकतन्त्र स्विकारेका छैनन्, हिसात्मक बाटोबाट सत्ताकञ्चाको योजना त्यागेका छैनन्, सरकारले नेतृत्व गरिसके पनि उनीहरूलाई युद्धअपराध र मानवताविरोधी हिसाका लागि

पाप कर्म (अकुशल कर्म) कहिल्यै नगर्नु

पुण्य (कुशल कर्म) गर्दै जानु ।

आफ्नो चित्तलाई (मन) शुद्ध गर्नु

यही नै बुद्धको उपदेश हो ।



बिश्व मोटर ट्रेडर्स

ख-२, ४०८, पुतलिसडक, काठमाडौं, नेपाल ।

फोन नं.: ०१-२२९२२३०, ९७२९४०२९०५/३२०५४४

E-mail: vmtautoparts@wlink.com.np

टोयोटा, मित्सुबिसि, निशान, इसुजु, सुजुकि इत्यादि

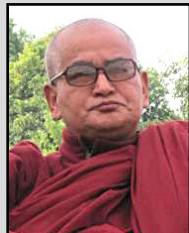
गाडिका पार्टसहरूको लागि सम्पर्क गर्नुहोस् ।

विश्वको न्यायिक कठघरामा उभ्याउनुपर्छ । कदाचित शान्तिप्रक्रिया भंग गर्न सकिए, शान्ति र संविधानकै मुद्दामा माओवादी विभाजित भए उनीहरूको मनसुवा पूरा हुन सक्ला । विडम्बना, उनीहरूमा राज्यहिसाप्रति कुनै विरोध मात्रै नभएको होइन, राज्य र समाजले जन्माएको छद्म हिसा अन्त्य गर्ने कुनै मनसुवासमेत छैन । उनीहरूको विरोध माओवादी र उसले पहिले अखियार गरेको हिसात्मक संघषप्रति मात्रै छ, तर माओवादी जन्माउने र प्रतिहिसालाई हुर्काउने राज्यहिसा एवं छद्म हिसाप्रति छैन । मार्क्सको भाषा भोकमरी, गरिबी, बेरोजगारी र उत्पीडनजस्ता संरचनागत हिसामा उनीहरूलाई आपत्ति छैन, राज्य र सरकारले बगाएको जनताको रगतमा पनि उनीहरू हिसा देख्दैनन् प्रतिहिसामा मात्रै हिसा र आतंक देख्छन् ।

रणधीर सिंह 'मार्किस्जम, सोसलिज्म, इन्डियन पोलिटिक्स' मा लेख्छन्, हिसा भनेको बाहिर देखिने रगतमात्रै होइन, भोकमरी, गरिबी, बेरोजगारी र उत्पीडनमार्फत जनताको नसानसामा रहेको रगत सुकाउने प्रक्रिया पनि हो । यस अर्थमा हिसा त लाहुरे, बहादुर, कान्ठा र गोर्खालीका नाममा विदेशीलाई नेपाली रगत र 'बहादुरी' बेच्दै रेमिट्यान्स र लाश भित्र्याउनु पनि हो, लाखौं कान्ठीहरूको 'काँचो मासु' यौनबजारमा बेच्दै एड्स र मृत्यु आयात गर्नु पनि हो । यस्तो 'अधिकारबिनाका मानव' हरूको रगत बगाउने वा सुकाउने संरचनागत हिसाको कुनै विरोध नगर्न अनि त्यस्तो संरचनागत हिसाको प्रतिक्रियामा जन्मिएको

माओवादी हिसाको मात्रै भर्त्सना गर्दै, शान्ति प्रक्रियामा क्रियाशील नेतृत्वको बदख्खाईको खेतीपातीमै दिनरात लाग्नु कुन्चाहैं वर्गका मानवका अधिकार र हिसाचारको पक्षपोषण हो ?

राज्य हिसासँगै संरचनात्मक हिसाको पनि विरोध नगर्नहरूलाई शान्ति सम्पादौको विकासक्रमलाई अन्तिम निष्कर्षमा पुन्याउन माओवादी र माओवादी नेतृत्वको सरकारले गरिरहेको कामलाई बढावा दिन पनि बानको नेपाल भ्रमण फलदाबी हुने थाहै नभएको होइन । माओवादी नेतृत्वमा शान्ति र संविधान तार्किक निष्कर्षमा पुग्यो भने, दाहालको नेतृत्वमा लुम्बिनी अन्तर्राष्ट्रिय शान्तिकेन्द्र बन्यो भने, उनको अगुवाइमा बुद्धको पुनरुत्थानसँगै अहिसा र शान्तिको ज्योति बल्यो भने धेरैको युद्धको खेतीपाती सुकनसक्छ । धेरैले काट्दै आएको मानव अधिकारको बाली नष्ट हुनसक्छ र युद्धबिना हतियारको कमिसनको स्रोत पनि समाप्त हुनसक्छ । अफ, त्यसो भएमा सुधारिएको संसदीय प्रजातन्त्र र ०४७ सालको संविधान लाग्न गर्न सकिंदैन र सुधारिएको राजतन्त्र पुनर्स्थापना गर्ने सकिंदैन भन्ने समस्याले गर्दा धेरैलाई औडाहा हुनसक्छ । पत्रपत्रिका, भाषणबाजी र कूटनीतिक चाकडीमार्फत बानलाई नेपाल आउने ढोका बन्द गर्न खोज्ने र लुम्बिनीलाई अन्तर्राष्ट्रिय शान्तिकेन्द्र बन्नबाट रोकन खोज्नेहरूको औडाहा भ्रमण भइहालेमा अफ चर्को रुपमा सङ्कमा पनि पोखिन सक्छ । किनभने, लुम्बिनी बचाउने, त्यसलाई शान्तिकेन्द्र बनाउने वा बुद्धको अहिसा र शान्तिको सन्देशलाई नेपालमा लागु गरी विश्वमा फैलाउने नियत नै उनीहरूमा छैन । *



भिक्षु मैत्री महास्थविर



भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविर



भिक्षु कोण्डन्य

ऐतिहासिक आनन्दकुटी विहारका नवनियुक्त प्रमुख भिक्षु मैत्री महास्थविर तथा कार्यवाहक विहार प्रमुख भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविर, वृहत्तर लुम्बिनी विकास राष्ट्रिय निर्देशक समितिका सदस्य भिक्षु कोण्डन्यको कार्यकाल सफल होस् भनी हार्दिक शुभकामना ।



CANON Saving & Credit Co-Operative Ltd.

Swayambhu-15, Sanobharyang, Kathmandu

थेरवाद बौद्ध विहार व्यवस्थापन कतातिर ?



अमृतमान तावाकार

निर्वाणमूर्ति विहार

आजको आधा शताब्दी अगाडिसम्म नेपालमा थेरवाद बौद्ध विहारहरूको संख्या नगर्न्य रहेकोमा त्यसबीच देशभर खासगरि काठमाडौं उपत्यका वरपर दिनप्रतिदिन थेरवादी भिक्षु, अनागारिकाहरूको आवासीय विहारहरू वृद्धि भइरहेको देख्दासुन्दा समग्र बौद्धजगत खुशी हुनु स्वाभाविक हो। यस पुनीत कार्यमा सहयोग गर्ने सम्पूर्ण भन्ते-गुरुमांहरू वन्दनीय छन् भने उपासकहरू साधुवादयोग्य छन्। तर पूर्व निर्मित तथा नयाँ निर्माण भएका विहारहरूको उचित संरक्षण, सम्बर्द्धन एवं सञ्चालनतर्फ निरन्तरता दिन नसकिएका कारण विहारहरूको अवस्था हाम्रा पूर्वजहरूले स्थापना गरिएका बहाः चिबहाः, स्तूपहरूको भग्नावशेष र दयनीय अवस्था भएभै कालान्तरमा विहारहरूले यस्तो दुर्दशा भोग्न नपरोस्। यस प्रसङ्गमा ६२ वर्षअगाडि निर्मित अनागारिका-गुरुमांहरूको पहिलो विहार, निर्वाणमूर्ति विहार किम्डोलको पुनर्निर्माण अगाडिको जरजर अवस्था स्मरणयोग्य छ। अतः समयमै विहार संरक्षणको दीर्घकालीन योजनातर्फ ध्यान पुऱ्याउनु आवश्यक देखिन्छ। वास्तवमा भन्तुपर्दा नयाँ विहार निर्माण र सोको संरक्षण योजना साथसाथै हुनु आवश्यक छ। यस प्रकार विहारको दीर्घो संरक्षण एवं व्यवस्थापकीय योजना तर्जुमा गर्दा हाल विद्यमान समस्या र कमीकमजोरी केलाई सोको आधारमा भावी योजना तथा विधिसम्मत विहार सञ्चालन नियमतर्जुमा गर्दा उपयुक्त हुने देखिन्छ। अतः अमूक विहारको व्यवस्थापन राम्रो वा नराम्रो भनी आलोचना गर्ने अभिप्रायले नभई प्रभावकारी विहार संरक्षण योजना बनाउन महत पुऱ्याउने हेतु केही बौद्ध विहारहरूको स्थलगत अवलोकन वा अनौपचारिक सर्वेक्षणको आधारमा व्यवस्थापन पक्षका केही बुँदाहरू निम्न उल्लेख्य अनुरूप प्रस्तुत गर्ने प्रयास गरेको छु।

१. सर्वप्रथम त्यागीहरूको आवास भित्रै पनि गृह-विज्ञान अनुसार व्यवस्था हुनुपर्ने House keeping का विविध पक्षहरू, भान्धाघर, खाद्य सामग्री एवम् अन्य जिन्सी सामानको लगत, सरसफाई आदिको व्यवस्था हेर्दा गुरुमांहरूको आवासीय विहारमा व्यवस्था सन्तोषजनकै देखिएतापनि अधिकांश भन्तेहरूको आवासीय विहारमा यसतर्फ अविलम्ब सुधार गर्न सम्बन्धित विहार संरक्षण वा व्यवस्थापन समितिको ध्यान आकर्षण हुन

जरूरी देखिन्छ। खासगरी भान्धाघर तथा वस्तुगत सामानहरूको सही व्यवस्था आवश्यक देखिन्छ।

२. विहारको भौतिक संरचनाहरू, मान्दिर मूर्ति, आवासगृह, वारीबगैचा, कम्पाउण्डवाल, विजुली आदितर्फ अवलोकन गर्दा नवनिर्मित विहारहरूको बाहेक पूर्वनिर्मित विहारहरूमा भगवान् को मूर्तिवाहेक अन्य पक्षमा अविलम्ब केही न केही सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ। उपत्यकाभित्रको प्रमुख विहारमध्ये एक विहारमा त उल्लेखित कुनैपनि यस्तो संरचना छैन जसको पुनर्निर्माण वा संभार अविलम्ब नभए ठूलै दुर्घटना पनि हुनसक्छ।
३. अर्थव्यवस्थाविना दिगो व्यवस्थापनको संभावना छैन। लाभको अपेक्षा विना केवल भावनामा प्रवाहित भई काम गर्द्दू गराउँछु भन्तु अहिलेको प्रतिस्पर्धात्मक समाजमा असम्भव जस्तै भइसकेको छ। अपरिग्रहको सिद्धान्तमा रहेका त्यागीहरूको विहारमा पनि यस प्रकारको भावनात्मक दर्शनले विहारको दीर्घो विकास सम्भव हुँदैन। अतः समयसापेक्षा आर्थिक व्यवस्थापन अपरिहार्य हुन्छ। भन्ते-गुरुमांहरूको न्यूनतम आधारभूत आवश्यकता, शिक्षादीक्षा, तिर्थाटन, खासगरी स्वास्थ्योपचारको जोहो गर्न मजबूत कोषको व्यवस्था आवश्यक हुन्छ। विहारकोष बारे धेरै कुरा हुन्छन् तर यसतर्फ पारदर्शी व्यवस्था देखिदैन। प्रायः विहारको आय-व्यय, दान आदिको श्रोत मौन देखिन्छ भने पदीय सरोकारवाला व्यक्तिहरूले मात्र बुझ्ने प्रकारको प्रतिवेदनमा सीमित देखिन्छ।
४. कुनै पनि विहारको धर्मध्वजा भिक्षु, अनागारिका र उपासक उपासिकारूपी बलिष्ठ धर्मसेना रहन्जेल फरफराई रहन्छ। अतः विहारमा नियमित पाठपूजा, धर्मदेशना, धार्मिक शिक्षादीक्षा र प्रकाशन अपरिहार्य हुन्छ। उपत्यकाका अधिकांश विहारहरू यसतर्फ सचेत नै देखिन्छ तापनि यस कार्यलाई निरन्तरता कसरी दिने भन्ने विषयमा चिन्तित छैनन्।

व्यवस्थापनसम्बन्धी माथि उल्लेखित प्रमुख बुँदाहरूको

अतिरिक्त सुरक्षा व्यवस्था समन्वय तथा अन्य किनामसिना चासोका विषयहरू पनि धेरै छन् । अतः यी सबैको उचित व्यवस्थापनको जिम्मेवारी कस्को हुन्छ ? भन्ने प्रष्ट किटान गरिनु आवश्यक छ । भगवान् बुद्धले त्यतिबेला भिक्षु, भिक्षुणी तथा उपासक उपासिकाहरूलाई धर्मपालानाका लागि नियमबद्ध छुटाछुट्टै आचारसंहिता अर्थात् विनय प्रतिपादन गरिरिनुभएको थियो । तथागतबाट प्रतिपादित आचारसंहिताअनुसार भिक्षुहरूको चीवर, विहारको सामाग्री भण्डारदेखि विहार र कुटी बनाउने भिक्षु/दाताहरूलाई विनयपिटकको पंसुकूल चीवरम्, विहारकार, कुटीकार शिल्पापदमा छुटाछुट्टै निर्देशन गर्नुभएको छ । उक्त विनय उलझन भएमा संघादिसेस दोष अर्थात् आपत्ति लाग्ने उल्लेख छ । त्यस्तै तथागतद्वारा भिक्षु, भिक्षुणी र उपासक, उपासिकाहरू धर्मरथका अग्र र पृष्ठ भागको रूपमा स्थापित गरिएको हुँदा यी दुई वर्ग एकै दुङ्गाका सहयात्री हुन् भन्न सकिन्छ । आजकाल विहार सञ्चालनमा पनि यी दुई त्यागी र गृहस्थ निकायको संयुक्त जिम्मेवारीपन महत्त्वपूर्ण पाटो हुनसक्छ । यी दुई पक्षवीचको समन्वय विना सञ्चालित विहार अकुशल नाविकले चलाएको दुङ्गा सरह असन्तुलित हुन्छ ।

अबलोकनको शिलशिलामा प्रायः सबै विहारमा दुई निकायवीचको व्यक्तिगत सम्बन्ध सुमधुर र सद्भावपूर्ण रहनु सकारात्मक पक्ष हो । तर यही सम्बन्ध विहार व्यवस्थापनतर्फ नियाल्दा करिपय विहारमा देखापरेको तिक्त अनुभव एवं प्रतिक्रिया यहाँ उल्लेख गर्न जरूरी ठानेको छ । करिपय विहारमा कार्यरत व्यवस्थापन अर्थात् संरक्षण समितिले अति हल्का रूपमा मात्र आफ्नो दायित्वबोध गरेको देखिन्छ भन्ने त्यसतर्फ इगत गर्दा विहार प्रमुखहरू यसबारे गम्भीर नभएको, संरक्षण समितिसँग छलफल नै नहुने, समितिको वैठक बोलाउनेतर्फ चासो नराख्ने गुनासो गर्दछन् । त्यसको प्रतिवादस्वरूप विहार प्रमुखहरू उल्लेखित समितिहरू कार्यगतरूपमा निष्कृत, सदस्यहरूको उपस्थित नै एदाकदा

मात्र हुने, आवासीय भन्ते-गुरुमाहरूको स्थलगत समस्या बोध गर्न नसक्ने आदि गुनासो गर्नुहुन्छ । व्यवस्थापनमा यस प्रकारको असामन्जस्य स्थिति रह्यो भने एक पक्ष गौण र अर्को पक्ष निरंकुश भई व्यवस्थापन असन्तुलित हुनेछ । लेखनकै शिलशिलामा बौद्ध विहारहरूको अतिरिक्त अन्य केही मठ, मन्दिर, गुम्बा र साधाना केन्द्रहरूको व्यवस्थापन बारे सर्वात बुभदा ती ठाउँमा पनि अधिकांश मठाधिस, गुरु, पुजारी, चेला, साधक तथा सञ्चालकहरूबीच व्यक्तिगत सम्बन्ध सुमधुर रहेतापनि व्यवस्थापनमा समन्वयको अभाव नै महशुस देखियो ।

नेपालस्थित थेरवाद बौद्ध विहारहरूको व्यवस्थापनमा भन्ते गुरुमाहरूको आफै संघसंस्थाहरू तथा रीतिरिवाज छन् भने उपासकहरूको हकमा प्रायः सबै विहारहरूमा थेरिथरिका संरक्षण समिति, सभा, ट्रष्टहरू छन् । केन्द्रीय थेरवाद दायक परिषद्को रूपमा पनि एक संस्था दर्ता रहेको छ । नामाङ्गनको आधारमा हेर्दा यो सबै विहारहरूका दायकहरूको राष्ट्रियस्तरको Apex Body जस्तो धर्नीत हुन्छ र यसको विधानअनुसार यस परिषद्मा सहभागी हुन केही अपवादवाहीक कसैलाई बन्देज छैन तर यस संस्थालाई राष्ट्रियस्तरको अधिकारसम्पन्न संस्था मान्न सकिदैन । साँचै भन्नुपर्दा यस संस्थाको कार्यक्षेत्र सीमित उपासकहरूको साप्ताहिक वैठक र धर्मसभामा सहभागी हुनुमै सीमित देखिन्छ । यसको अर्थ यो संस्थाको कुनै उपादेयता छैन भन्न खोजेको होइन कि यस्को प्रभाव नामसरह सबैमा जानकारी र मान्य छैन । यसलाई नामसरह प्रभावकारी तुल्याउन सके राम्रो हुन्छ ।

अन्तमा विहार सञ्चालनका प्रमुख विषयहरूमा सम्बन्धित सबै पक्षवीच समन्वय कायम गरी “चीरं तिदृष्टु सद्म्मो” भन्ने बुद्ध-वचनलाई मनन् गरी भन्ते-गुरुमां र उपासक उपासिकाहरू एक ठिक्का भई व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाओ । *

नव वर्ष २०६८ को हार्दिक मंगलमय शुभकामना

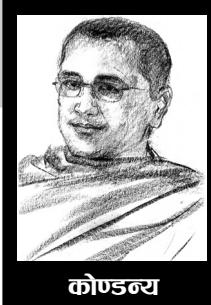
सम्झनुहोस् सुरक्षित बचत, उच्च प्रतिफल

एवं सरल कर्जाको लागि

राजधानी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

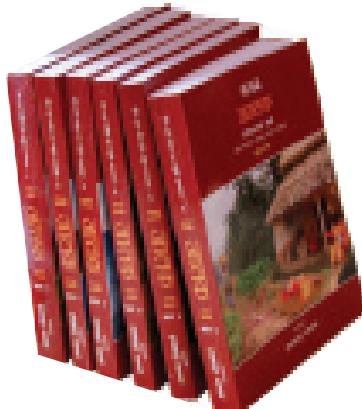
बागबाजार, काठमाडौं ३१, फोन : ०१-४२९९२५२

सन्दर्भ : सम्पूर्ण जातक ५४७ प्रकाशन



कोण्डन्य

बुद्ध-जन्मभूमि राष्ट्र नेपालमा बुद्धधर्मको विकास, अध्ययन-अध्यापन आदि क्षेत्र अमै पनि ओभेलमा गुजिरहेको छ । बुद्धका यावत धर्म-उपदेशल संगृहीत मौलिक ग्रन्थका स्थमा सूत्रपिटक, विनयपिटक र अभिधर्म पिटकस्थी संयुक्त स्वस्य त्रिपिटकलाई बुद्धधर्मकै सर्वाधिक प्रामाणिक ग्रन्थ मानिन्छ । यद्यपि बुद्धशिक्षा-दर्शनको विकासक्रमको इतिहासमा अनेकौं निकायवाद शिक्षण-पद्धति एकपछि अर्को विकास भएकै हुन् । उपदेश-स्य वा व्यवहार देशनामार्फत अधिचित-शिक्षालाई समेटिएर वित्तशुद्धि पक्षलाई जोडिने शिक्षा सूत्रपिटकभित्र गाभिएका हुन्छन् । संयम-स्य वा आज्ञा देशनामार्फत अधिशील-शिक्षालाई समेटिएर नीति, नियम, विधिविधान, अकुशल मनोवृत्ति वा अराजकता नियन्त्रणार्थ जोडिने शिक्षा विनयपिटकभित्र गाभिएका हुन्छन् । यसरी नै तत्त्व-स्य वा उच्चतर परमार्थ देशनामार्फत अधिप्रज्ञा-शिक्षालाई समेटिएर चित्त-मन बारे सूक्ष्मभन्दा सूक्ष्म मनोवृत्ति-चित्तवृत्तिसम्बन्धी सचेतता वा चित्त, चेतसिक, स्य र निर्वाणसम्बन्धी गम्भीर दर्शन अवबोध गर्न जोडिने शिक्षा अभिधर्मपिटकभित्र गाभिएका हुन्छन् । विभिन्न ग्रन्थहरू सूत्रपिटकअन्तर्गत दीघनिकाय, मञ्जिमनिकाय, संयुक्तनिकाय, अंगुत्तरनिकाय, खुद्दकनिकाय गरी पाँचवटा महत्त्वपूर्ण ग्रन्थहरू छन् । यीमध्येमा पनि खुद्दकनिकायाङ्नार्त नै ५ वटा ग्रन्थहरू छन्, जसमध्ये ऐउटा महत्त्वपूर्ण ग्रन्थ “जातक” हो । जातक-पालि र जातक-कथा यी दुईवटै अन्योन्याश्रित ग्रन्थ हुन् । जातक-पालि श्लोकबद्ध गाथामै सीमित छन् भने ती गाथालाई जातक-कथाले प्रष्टचाउने-परिभाषित गर्ने कार्य गर्दछ ।



“जात” अर्थात जन्मसम्बन्धी घटना-कथात्मक वृतान्त भएर जातक भनिएको हो । तथागत सम्यक सम्भुद्धले बुद्धत्व-ज्ञानप्राप्ति गर्ने क्रममा पारमिता, उपपारमिता र परमार्थ-पारमिता गरी तीसवटा पारमिता (Perfection) पूर्ण गर्न अभ्यास गरिरहेका बोधिसत्त्व (भविश्यमा बुद्ध हुने) को जीवनीसम्बन्धी धर्म-सन्देशमूलक नैतिक पक्ष उजागरित कथात्मक संग्रह नै जातक-कथा हो । जातक-पालिमा संग्रहीत ६,५५२ वटा गाथा-श्लोकलाई अभिसम्भुद्ध-गाथा भनिन्छ । सोही

गाथा अनकूल ५४७ वटा जातक कथा-संग्रह गर्ने श्रेय अटठकथाचार्य भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरलाई जान्छ, उनलाई इ.स. ३८०-४४० तिरको मानिन्छ । जातक-कथालाई २२ वटा निपातअन्तर्गत विभिन्न वर्ग-परिच्छेदमा विभक्त गरिएका छन् । कथामा भूमिका प्रधान पात्र, विषयवस्तु/कथावस्तुको वर्णित विषयअनुसार जन्मस्थितिअनुसार, विषयवस्तुको प्रतिनिधित्व गराई जातक कथाको शीर्षक निर्धारण गरिएको अध्ययनबाट स्पष्ट हुन्छ ।

समग्र जातक-कथा लोक साहित्यिक गुणले युक्त मात्र नभई बुद्धधर्मसित सरोकार सम्पूर्ण बुद्धधर्मावलम्बीहरू बीच बोधिसत्त्वको आदर्श पक्षलाई समेटिएर जाने नैतिक क्षमता अत्यन्त सबल पक्ष मान्न सकिन्छ । गद्य-पद्यशैलीय उत्कृष्ट नमूना जातक-कथालाई बुद्धधर्म-बुद्धशिक्षा क्षेत्रमा विश्वकोष मानिन्छ । सम्पूर्ण जातक-कथामा बुद्धशिक्षा प्रतिविम्बित रहेको हुन्छ । यसरी नै इतिहास, साहित्य एवं धार्मिक दृष्टिले अधिक महत्त्वपूर्ण जातक-कथाको अध्ययन सर्वथा सापेक्ष देखिन्छ । विश्व-कथा साहित्यमा जातक-कथाको कत्तिको आयामिक प्रभाव परेका छन् भन्ने तथ्य हिन्दी, अंग्रेजी, जर्मनी, फ्रेन्च, इटली आदि भाषाको कथा साहित्यको अध्ययनबाट स्पष्ट हुन्छ । विश्वका अधिकांश प्राचीन धार्मिक एवं सामाजिक वा लोक कथाको स्रोत जातक कथा भएको पुष्टी हुँदैछ । महाभारत, रामायण, पञ्चतन्त्र, हितोपदेश, ईशपको कथा, अरेवियन नाइट्स वा अलिफलैला आदि स्थापित कथा साहित्यको श्रोत-पुञ्ज हो— जातक-कथा । महाभारत, रामायण, पुराण साहित्य रचनामा समेत जातक-कथाको प्रभाव के कति छन् भन्ने कुरा भारतका प्रसिद्ध विद्वान भद्रत्त आनन्द कौशल्यायनको हिन्दी अनुवाद जातकमा व्यक्त महत्त्वपूर्ण कथाबाट स्पष्ट हुन्छ । वर्तमान रामायण कथामा २४,००० श्लोक छन् । परन्तु बौद्ध महाविभाषा शास्त्रअनुस्य द्वितीय शताब्दी ईश्वीमा रामायणमा १२,००० श्लोक मात्र छन् भनी भारतीय विद्वान हेमचन्द्र राय चौधरीले पोलिटिकल हिस्ट्री अफ एन्सियन्ट इण्डियाको पृ३ मा उल्लेख गरेका छन् । यसरी नै रामायणको

एक श्लोकमा बुद्ध-तथागतको उल्लेख भएको छ । महाभारतको शान्ति पर्वमा विष्णुगुप्त कौटिल्य (द्वितीय शताब्दी ई.पू.) का शिष्य कामन्दकलाई पनि अर्थविद्यासम्बन्धी आचार्यको स्पमा प्रस्तुत गरिएको छ । यसरी विभिन्न उल्लेख्य आधारमा यो सिद्ध हुनसक्छ कि महाभारतको वर्तमान स्वस्यमा धेरै अंशहरू मध्ये बुद्ध, अशोक र कौटिल्य विष्णुगुप्त पछिको युगको हो । जातक-कथाको अधिकांश गाथा-श्लोक र रामायणका श्लोकहरूमा अद्भूततवरमा समानता देखिएको आनन्द कौशल्यायनले उल्लेख गरेको मननीय चिन्तनीय अध्ययन-अनुसन्धानको विषय हो ।

जातक-कथामा उल्लेख्य दसरथ जातक (नं. ४६१) र देवधम्म जातक (६) मा राम-कथाको स्परेखा देखिन्छ । राजा दसरथका तीन सुपुत्रहरू राम, लक्खण र भरत, सुपुत्री सीतामध्ये राम पण्डितलाई बोधिसत्त्वको स्पमा प्रस्तुत गरिएको छ । यसरी नै सुवर्णणसाम जातक (५४०) रामायणको २-६३-२५ मा उल्लेख्य श्रवणकुमारको कथासँग मिल्दोजुल्दो देखिन्छ । वेस्सन्तर जातक (५४७), महाजन जातक (५३९) को कथावस्तु पनि राम-कथासँग मिल्दोजुल्दो छ । अन्य जातक कथाहरू पनि थुप्रै उदाहरणीय छन् । बौद्ध जातक-कथा र रामकथा वा महाभारत र रामायणमा उल्लेख्य कथा-कहानीको एकस्पत्तासम्बन्धी विषय ऐतिहासिक अध्ययन-अनुसन्धान गर्नेहरूको लागि महत्त्वपूर्ण हुनसक्छ । जातक-कथालाई प्राचीनताको द्योतक मान्न चीनीया यात्री फाहियानले पाँचौ शताब्दी ईश्वीकामा ५०० वटा जातक सम्बद्ध चित्राकृति श्रीलंकामा देखेको यात्रा-वृत्तान्त, द्वितीय-तृतीय ईश्वीपूर्व भरहुत, साँची स्तूप परिसरमा उत्कीर्ण जातक-कथा सम्बद्ध चित्राकृति, चाबहिलको चिच्छवीकालीन शिलालेखमा उत्कीर्ण चन्द्रकिञ्चनी जातक (४८५), ऐतिहासिक ग्रन्थ मिलिन्द-प्रश्नमा उल्लेख्य २८ वटा जातक-कथा आदिले जातक-कथाको प्राचीनता एवं विकासक्रमलाई अध्ययन गर्न मार्ग प्रशस्त भएको देखिन्छ ।

परियति, प्रतिपत्ति व पठिवेदशासन, त्रिविध-शिक्षा वा शील, समाधि र प्रज्ञा बारे गम्भीर ज्ञान पृथक पृथक रूपमा जातक-कथाभित्र छरिएका छन् । कजात-कथाको मूलध्यय भनुं वा अभिप्राय भन्नु नै धार्मिक शिक्षा-उपदेशमूलक देशना हो । तथापि जातक-कथामा उल्लेख्य तत्कालीन बुद्धधर्मको प्रचार-प्रसार एवं त्यसको प्रभाव रहेको सम्बद्ध क्षेत्र ईश्वीपूर्व छैठौं शताब्दीपूर्वको सामाजिक, आर्थिक, भौगोलिक तथा ऐतिहासिकतासम्बन्धी पूर्णज्ञान प्राप्त गर्न महत्त्वपूर्ण सहयोगा प्राप्त हुने देखिन्छ । बौद्ध वाङ्मय जात कथाभित्र प्रवेश गर्दा जातक कथाको अनुहार लोक-साहित्य जस्तो पनि देखिन्छ ।

यसभित्र पशुपन्छिदेखि देवमनुष्य र बोटविरुवाको कथानक चित्रण संगृहीत छन् । गद्यपद्य शैली, साहित्यिक, व्यावहारिक नीतिसम्बन्धी कथा, रमाइलो रोमाञ्चकारी एवं साहसिक यात्रा विवरणयुक्त कथा, नाटक, उपन्यास, खण्डकाव्य, महाकाव्य, हाँस्य व्यङ्ग्य-विनोद, धार्मिक नैतिक, शैक्षिक, प्रशासनिक क्षेत्रलाई दिशा-निर्देश गर्न, सार्थकतातिर दोहन्याउन नीतिगत कामकुरो जातक-कथामा समेटिएका छन् भन्ने कुरा पूर्ण अध्ययनबाट स्पष्ट हुन्छ । त्यस्तो महत्त्वपूर्ण त्रिपिटक ग्रन्थमध्ये मानिने जातक-कथा आज नेपाल भाषामा अनुभवी एवं प्रसिद्ध त्रिपिटक अनुवादकका स्पमा छुहै पहिचान रथापित व्यक्तित्व ललितपुर निवासी दुण्डबहादुर वज्राचार्य (सानुभाइ उपासक) को धार्मिक श्रमबाट प्रकाशन हुन गझरहेको सम्बद्ध सबैका लागि धर्म-गौरवको विषय भएको छ ।

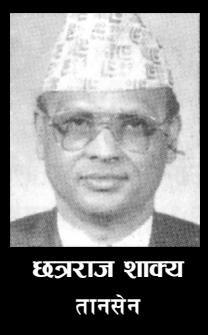
अनुदित जातक-कथालाई ६ वटा भागमा जातक बाँच्य - १, २, ३, ४, ५, ६ गरी करिब ३००० पृष्ठमा एकैचोटी विमोचन हुनु प्रथमबार नै हुनुपर्छ, यो सर्वथा अतीव धर्म-गौरवको विषय हो । मूल ग्रन्थको अनुवाद ऋममा अनुवादक अनुभवी भएको कारण आफ्नो अनुकूल अनुवाद गर्नुभन्दा मौलिक ग्रन्थको भाव तलमाथि पर्लान् कि भनी आषिक अनुवाद एवं शब्द प्रयोगमा धेरै नै सजगता अपनाएको देखिन्छ भन्ने अभ पाठकलाई सचेत गर्न अनुवादक भरमगदुर सचेत रहेको देखिन्छ । दीघनिकाय, मजिभमनिकाय, संयुतनिकाय आदि त्रिपिटकका अनुवादक दुण्डबहादुरले थुप्रै ग्रन्थ नेपालभाषा एवं नेपालीमा अनुवाद गरिसकेका छन् । उहाँबाट अनुदित महत्त्वपूर्ण जातक-बाँच्य यथाशीघ्र नेपाली भाषामा समेत अनुवाद कृति जनमानसले अध्ययन गर्न पाउन भन्ने आशा गरौ ।

जातक-कथा अनुवादककै परिवारबाट आर्थिक संयोजन गरी प्रकाशन हुने सो ग्रन्थबाट संग्रह हुने सम्पूर्ण आर्थिक रकम त्रिपिटक अनुवाद परियोजनामा प्रदान गर्न घोषणा गरिनु स्वर्यमा गौरवको विषय हो ।

नव वर्ष २०६९ को प्रवेश संगै वैशाख २ गते विमोचन हुने जातक-बाँच्य (जातक कथा १-६ भाग) ले नेपालको धर्म, साहित्य, भाषा क्षेत्रमा एउटा नयाँ आयाम थपिने भएको छ । यस्तो धार्मिक, भाषिक, साहित्यिक, सामाजिक क्षेत्रमा प्रभावकारी आयामिक कार्य गर्ने बुद्धशासनिक व्यक्तित्व श्री दुण्डबहादुर वज्राचार्यलाई नव वर्ष २०६९ एवं बु.सं २५५६ को मैत्रीपूर्ण शुभकामना । *

श्रेत सन्दर्भ : इन डेफैट पाक्षिक, वर्ष २ अंक १४

कुमार काश्यप भन्तेलाई अद्वा-सुमन



चन्द्रराज शाक्य

तानसेन

दिउँसो करीब सवा दुई बजेको थियो । फोनको घण्टी टिर्रर बज्यो, फोन उठाएँ, हेलो भनें । आवाज आयो—म मिक्षु कोण्डण्ण, उपासक छव्राज, भन्ते रहनुभएन । मेरो मुख्खावाट निस्क्यो—ओहो ! कहिले भन्ते भनी सोधैं । अहिले दिउँसो १:०५ बजे, तपाईंले तानसेनका सबै बौद्ध संघसंस्थालाई खबर गरिदिनुस भन्तुभयो । हवस् भन्ते भनें । मन ग गहुङ्गो भयो, कसो कसो भएर आयो । मनमा एउटा धक्का लाग्यो । एकछिन अवाक्क भएर वसी रहें । मलाई भाईजस्तै मायास्नेह गर्ने दाजु कुमार भन्तेको देहावसान भएको छ । मानस पटलमा भन्तेसँगको लामो सानिध्यमा विताएका अनगिन्ती क्षणका स्मरण सरर आउदै गए । एकछिन आँखा बन्द गरें, श्रद्धेय कुमार भन्तेलाई शान्ति र निर्वाण प्राप्त होस् भनी तथागत सम्यक् सम्बुद्धसँग प्रार्थना गरें । त्यसपछि, क्रमैसँग ज्ञानमाला संघ आनन्द विहारका अध्यक्ष राजेन्द्र मुनि शाक्य, ज्ञानमाला सभा महाचैत्य विहार टक्सारका अध्यक्ष चकोर मान शाक्य, सर्जुलाल वज्राचार्य, भन्तेको भतिजा देव प्रसाद वज्राचार्य र भन्तेको दाई प्रेम मान शाक्यको घर र अन्य मित्रहरुलाई, भन्तेको दुःखद निधन भएको खबर दिएँ । तानसेनमा यो दःखको खबर फैलियो, तानसेनका बौद्ध संघसंस्था र उपासक उपासिकाहरुमा दुःखको वातावरण छायो । एकछिनपछि काठमाडौंवाट दाई ज्ञानकाजी शाक्यको फोन पनि आयो । तानसेनका धेरैले कुमार भन्ते वित्तुभएको खबर सोधें, दुःख समवेदना व्यक्त गरे ।

मैले संक्षन पुरो— गत जेठ २७ गतेको दिन । कुमार भन्तेलाई हेर्न र भेटन जेठ २६ गते म र श्रीमती मायादेवी काठमाडौं गएका थियौं । २७ गतेको बिहान पैने आठ बजे हामी दुवै मोडेल अस्पतालमा पुग्यौं । श्रद्धेय कुमार भन्ते बेडमा सुतिरहनुभएको थियो । भन्ते, मलाई देख्ने वित्तिकै मुखमा हाँसो ल्याउनुभई धेरै खुशी हुनुभयो । हामीले बन्दना गन्यौं । भन्तेको नजिक गाएर सोधैं— भन्ते ! अहिले तपाईंलाई कस्तो छ ? भन्तेले नेवारीमा भन्तुभयो—छ; पिं तानसेननिसें स्वयेत विज्यात सापहें लयेताल । (तपाईं तानसेनदेखि हेर्न आउनुभयो धेरै खुशी लाग्यो ।) मेरो कपालमा हात राखेर आशीर्वाद दिनुभयो । साथै भन्तुभयो— हामी जन्मेपछि एकदिन जानु नै पर्छ । विमलानन्द गइस्क्यो । म दुःख पाइरहेछु ।

कोण्डन्य (भिक्षु) ले हेरिराखेको छ, उनलाई पनि दुःख भयो । मैले भनें— भन्ते ! अगाडि विरामी हुँदा आउन सकिनै, ढिला भयो । अहिले तपाईंलाई नै हेर्न आएको । अहिले पहिलाभन्दा राम्रो हुनुभएको छ, धेरै खुशी लाग्यो । भन्ते तपाईंले बुद्धशासनको लागि धेरै महत्वपूर्ण कार्य गर्नुभएको छ, धेरै सेवा गर्नुभएको छ, चिन्ता लिनुपैदैन । भन्ते ! तपाईंको राम्रो होस्, दिघायु हुनुहोस् हामो लागि त्यही नै हर्षको कुरा हो । भन्तेको स्वास्थ्य उपचारको लागि करुणा बौद्ध संघ बुद्धिविहार तानसेनबाट दशहजार र मेरो तर्फबाट दुई हजार रुपैयां दान गरें । भन्तेले साधुवाद दिनुभयो ।

त्यसपछि, कोण्डन्य भन्तेसँग कुराकानी गरें । कुमार भन्तेलाई कोण्डन्य भन्तेले रातदिन जुन सेवा गरि राख्नुभएको छ, त्यसको लागि भन्तेप्रति साधुवाद चढाएँ, कृतज्ञता ज्ञापन गरी फर्कें । त्यसपछि, पुनः तानसेन फर्कनुभन्दा एकदिनअघि आपाठ १ गते पनि भन्तेलाई हेर्न गएको थिएँ । यिनै २ भेटघाट नै भन्तेसँगको अन्तिम भेटघाट र दर्शन भयो । मैले यति चाँडै उहाँले नश्वर देह त्याग गर्नुहोला भनी सोचेको थिइन ।

कुमार काश्यप भन्तेको जन्म वि.स. १९८३ श्रावण १८ गते तानसेनको टक्सार टोलमा गणेश मन्दिरको पछाडिको घरमा (सो घर हाल चकोर मान शाक्यको रहेको छ) भएको थियो । उहाँको गृहस्थी नाम अष्टमान शाक्य थियो । उहाँको जन्म पिता सन्तमान शाक्य र तेजलक्ष्मी शाक्यको कोखबाट भएको थियो । बालक अष्टमान शाक्य १ वर्षको हुँदा नै पिताको देहान्त भएको थियो । अष्टमान केही हुक्केपछि शायद ८ वर्षको भएपछि मावल घर दाई सन्त प्रसाद वज्राचार्यको घरमा पनि केही समय बसेर धातुको काम सिक्नु भएको थियो । केही समयपछि माता तेजलक्ष्मीले ९, १० वर्षको बालक अष्टमानलाई लिएर भिमसेन टोलमा आनन्द विहारमा बस्न आउनुभएको थियो । भिमसेन टोलमा दाजु प्रेममान शाक्यसगै अष्टमानको बालककाल वितेको थियो । उहाँको घरमा पनि केही समय विताएका थिए । केही वर्षअघि म तानसेनबाट गएर कुमार भन्तेको आग्रहमा नै केही दिन आनन्दकुटी विहारमा नै बसेको थिएँ । त्यसबेला एक दिन

राति कुमार भन्तेले आफ्नो बालककाल अत्यन्त दुखपूर्वक वितेको र अलि ठूलो भएपछि सुनचाँदीको गहना बनाउने काम सिक्न तानसेनको त्यसबेलाको नाम चलेको नारायण टोलको पदुमराज शाक्यको (सानो हँखा, लेखकको बाजे) सुनचाँदी गहना पसलमा केही समय विताएको संस्मरण सुनाउनुभएको थियो । साथै मेरो पिता अनन्तराज शाक्य (हँखा सेतु) सँग वितेका क्षणहरु र उहाँको बारेमा पनि कुरा सुनाउनुभएको थियो ।

वि.सं. १९९९ मा पूर्व संघनायक प्रज्ञानन्द भन्तेको साथमा कुशीनगर जानुभई भिक्षु चन्द्रमणि महास्थविरको उपाध्यायत्वमा र भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविरको आचार्यत्वमा प्रव्रीर्जित भई श्रामणेर कुमार भएपछि पात्पाकै भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरको सहयोग र व्यवस्थापनमा श्रीलंका जानुभई विद्यालंकार परिवेणमा बुद्धधर्मको अध्ययन गर्नुभयो ।

नेपालमा अग्रश्वावक सारिपुत्र र मौद्गल्यानको अस्थिधातु राजकीय सम्मानका साथ ल्याउँदा कुमार भन्ते र विमलानन्द भन्ते पनि २००८ सालमा श्रीलंकाबाट आएका थिए । त्यसबेला आफ्नो जन्मभूमि तानसेनमा उहाँहरु आउनुभएका थिए । त्यसबेला नाता कुटुम्ब पात्पाली बौद्धहरु खुशी भएका थिए । भन्तेहरुका आफन्त र उपासक उपासिकाहरुसे काजीपौवाको ज्ञानेश्वर धारासम्म करीब १ कोस (२ माइल) हिंडेर स्वागत गर्न जान्थे रे । म त्यसबेला ५-६ वर्षको भए हुँला, त्यसैले मलाई त्यसबेलाका कुमार भन्ते तानसेन आएको र भेटघाट भए नभएको कुरा स्मरण छैन । त्यही वर्ष श्रामणेर कुमार र विमलानन्द आनन्दकुटी विहारको सीमागृहमा प्रथम पटक दुवै श्रामणेरहरु, उ. कोविद महास्थविर भन्तेको उपाध्यायत्व र प्रज्ञानन्द भन्तको आचार्यत्वमा उपसम्पदा दीक्षा ग्रहण गरी भिक्षु कुमार काश्यप र भिक्षु विमलानन्द भएपछि पुनः अध्ययनार्थ श्रीलंका जानुभएका थिए । त्यहाँ करीब ५ वर्ष अध्ययन गरी नेपालको प्रथम र एकमात्र त्रिपिटकाचार्य उपाधि हासिल गरि २०१३ मा चतुर्थ विश्व बौद्ध सम्मेलन हुँदा अमृतानन्द भन्तेले बोलाएअनुसार कुमार भन्ते नेपाल फर्केका थिए । उहाँ आनन्द कुटी विहारमा वस्न थाल्नुभयो । त्यसबेला जन्म नगरी तानसेन आउनुभएको थियो । त्यसबेलादेखि मैले कुमार भन्तेलाई चिन्न थालें । अमृतानन्द भन्तेलाई अझै अगाडिदेखि चिन्दछु । कारण उहाँ पहिलेदेखि नै तानसेन आझरहने गर्नुहुन्थ्यो । कारण मेरी आमा ज्ञानीले उहाँलाई गृहस्थ जीवन बालक हुँदादेखि नै आमा वितेको दुहुरो

भएकोले हेरचाह गर्नै गर्नुहुन्थ्यो । आमालाई मामजु (काकी) भन्नुहुन्थ्यो । उँहा मेरो ठूलो बाको छोरा भएको नाताले दाजु हुनुहुन्थ्यो । म सानो हुँदा मेरी आमा ज्ञानी देवीसँगै आनन्द विहारमा जाने गर्दथे । भन्तेहरुको धर्मदेशना सुन्थे ।

कुमार भन्ते आनन्दकुटी विहारमा वस्न थाले पछि तानसेन बरोबर आउनुहुन्थ्यो । भन्तेले लयबद्ध मधुर स्वरमा बुद्धपूजा र परित्राण पाठ गर्नुहुँदा प्रभावकारी हुन्थ्यो र सुनिरहुँजस्तो आनन्द लाग्थ्यो । वि.स. २०२२ मा आङ्.ए. परीक्षा दिनजाँदा काठमाडौंमा लामो बसाई भएको थियो । त्यसबेला आनन्दकुटी विहारमा बराबर जान्थे । अमृतानन्द भन्ते र कुमार भन्तेलाई भेटेर कुराकानी गरेर फर्कन्थ्ये । तानसेन आनन्द विहारमा बस्नुहुन्ते शाक्यानन्द भन्ते र प्रेममान शाक्य दाईलाई र अन्य नाता कुटुम्बहरुलाई कस्तो छ भनेर सोध्ने गर्नुहुन्थ्यो । हामीलाई धेरै माया स्नेह गर्नुहुन्थ्यो । बुद्धधर्मका कुराहरु नवुभेका सोध्नें, भन्तेले उदाहरणसहित व्याख्या गर्नुहुन्थ्यो ।

श्रद्धेय अमृतानन्द भन्ते तानसेन घरमा आउनुहुँदा सानैदेखि दाई पनि भएको नाताले उहाँसित स्पष्टसित दिल खोलेर कुरा गर्दथें, राख्दथे । शायद यही कुरा देखेर कुमार काश्यप भन्तेले आनन्दकुटी विहार व्यवस्था र अन्य गर्नुपर्ने कुरा आदि अमृतानन्द भन्तेलाई तिमीले भन्नु भनेर अहाउनुहुन्थ्यो र उँहाले भनेअनुसार अमृतानन्द भन्तलाई भन्दथे । सो कुराको व्यवस्था भएपछि कुमार भन्ते निकै खुशी हुन्थे । मलाई पनि आनन्द लाग्दथ्यो ।

कुमार भन्ते तानसेनमा जहिले आउनुभएपनि मैले अरु काम थाँति राखेर अधिकतम समय दिने गर्दथें । प्रत्येक पटक भोजनको लागि आमन्त्रण गर्दथें, उँहाले अनुकम्पा राखेर स्वीकारेर मेरो घरमा पाल्नुहुन्थ्यो । बुद्धधर्म पात्पाको बौद्ध गतिविधि, नाता कुटुम्बहरुको, करुणा बौद्ध संघ बुद्धविहार होलाङ्गीको बारेमा कुराकानी हुन्थे । उहाँको कुरा गर्नै शैली सरल र स्पष्ट हुन्थ्यो । कुरा गर्दा अहंभाव भक्तिकैदैनथ्यो, एकदमै सजिलो लाग्दथ्यो । आफूलाई शंका र स्पष्ट नभएका कुरा विना हिचकिचाहत राख्ने गर्नुहुन्थ्यो । साँझपछि आनन्द विहारको नजिकै टुँडिखेलमा भन्तेसित प्रेममान दाई र म घुम्दथें । घुमिरहाँदा ज्ञाति बन्धु, उपासक, उपासिकाहरु भेटदा रोकी उभिएर कुराकानी गर्नुहुन्थ्यो । सन्ध्यो विसञ्चो सोध्नुहुन्थ्यो । नरम मृदुभाषी स्वभावको व्यक्ति हुनुहुन्थ्यो । उहाँ साहै सोझो नरम, मृदुभाषी अरुलाई माया स्नेह राख्ने सरल स्वभावको धनी व्यक्तित्व हुनुहुन्थ्यो ।

वि.स. २०५३ मा कुमार भन्ते अखिल नेपाल भिक्षु महासंघको अध्यक्ष हुनुहुँदा, करुणा बौद्ध संघको निमन्त्रणामा तानसेनमा पाल्चुहन अनुरोध गर्दा उहाले सजिलैसित स्वीकार्नुभयो र तानसेन पाल्चुभयो । करुणा बौद्ध संघको संयोजनमा ११ दिवसीय विभिन्न विहारमा धार्मिक कार्यक्रममा उपस्थित भएर धर्मदेशना गर्नुभयो । करुणा बौद्ध संघको वैशेष साधारण सभामा सहभागी भएर, करुणा बौद्ध संघको बौद्ध गतिविधिको प्रशंसा गर्दै, अझै अगाडि बढन मार्गदर्शन गर्नुभएको थियो । तानसेनभन्दा टाढा चिर्तुङ्गधारा गाउँमा करुणा निःशुल्क स्वास्थ्य शिविरमा शाक्यानन्द भन्ते र कुमार भन्ते सहभागी हुनुभयो र उहाँहरु निकै खुशी हुनुभएको थियो ।

आफ्नो जन्मभूमि तानसेनका गरीब तथा जेहेन्द्राविद्यार्थीहरुको लागि शिक्षाबाट वंचित हुन नपरोस् भनी ५० । ५० हजारको छात्रवृत्ति कोष आफ्नो र आमाको नामबाट स्थापित गरी सो छात्रवृत्ति वितरण गर्नै व्यवस्थाको अभिभारा मलाई दिनुभएनुसार आजसम्म वितरण हुँदैछ । वि.स. २०६१ भाद्र ५ गते बुद्धशासनको लागि उहाले दिनुभएको योगदानको कदर गर्दै करुणा बौद्ध संघले उहाँलाई बुद्धिविहार होलाङ्गदी

तानसेनमा अभिनन्दन गरेको थियो ।

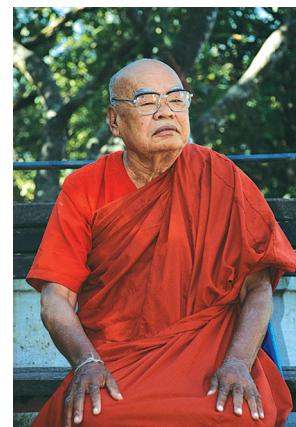
श्रद्धेय कुमार भन्तेलाई मैले सानैदेखि चिन्दछु । उहाँको ओजपूर्ण एवं विद्वतापूर्ण तर सुमधुर शैलीमा दिनहुने धर्मदेशनाबाट मधैरै अगाडिदेखि प्रभावित भएको छ । करीब ५५ वर्षसम्मको उहाँको सानिध्यले मैले धैरै कुरा सिक्न पाएको छ । कुमार भन्ते मृदु र कोमल हृदयको हुनुहुन्थ्यो । कुमार भन्ते विनीत, शुशील, सरल, स्वच्छ, सन्तोषी र निराभिमानी, विनयधर, त्रिपिटकधर हुनुको साथै नेपालको एक प्रतिभाशाली विद्वान बौद्ध व्यक्तित्व हुनुहुन्थ्यो । अन्तमा नेपालमा थेरवादी बुद्धधर्मको पुनर्जागरण, संरक्षण र उत्थान र बुद्धशासनलाई चिरस्थायी बनाउन जीवनपर्यन्त अतुलनीय एवं अति महत्वपूर्ण योगदान दिनहुने नेपालका बौद्धजगतका एक उज्ज्वल ताराको देहावसानले नेपालको बौद्ध जगतको मात्र नभई संपूर्ण राष्ट्र र अन्तराष्ट्रिय बौद्ध जगतको लागि पनि अपूर्णीय ठूलो क्षति भएको छ । यिनै संस्मरणको श्रद्धा सुमन अर्पण गर्दै श्रद्धेय कुमार भन्तेलाई सुगति, सुखशान्ति र निर्वाण प्राप्त होस् भनी भगवान बुद्धिसित प्रार्थना गर्दछु । अस्तु । *

अनिच्छावत संखारा ।

हामीलाई कुमार भन्ते विषयक थप्रे लेखरचनाहरु प्राप्त भएकाछन्, ती लेखहरु स्मृतिग्रन्थमा प्रकाशित गरिने जानकारी गराइन्छ ।

कुमार भन्ते स्मृति ग्रन्थ प्रकाशन हुने

नेपालका एकमात्र त्रिपिटकाचार्य ऐतिहासिक दिवंगत भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरको बुद्धशासनिकलगायत समग्र योगदानलाई समेटी “स्मृति ग्रन्थ (लुमन्ति-पुथि)” प्रकाशन गरिने भएकोले दिवंगत महास्थविर भन्तेको जीवनीसित सम्बद्ध बुद्धशासनिक, ऐतिहासिक धार्मिक, सामाजिक शैक्षिक, भाषिक आदिका बारेमा लेख रचना संप्रेषण गर्नुहुन हार्दिक अनुरोध गरिन्छ । सम्बन्धित पत्र, फोटोग्राफी आदि समेत प्रकाशन हेतु संप्रेषणका लागि अनुरोध गरिन्छ । आचार्य भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरको ८६ औं जन्मजयन्तीको अवसरमा आउँदो २०६९ श्रावणको पहिलो सप्ताह भित्रमा ग्रन्थ प्रकाशन हुनेछ । २०६९ जेठ मसान्तसम्म प्राप्त हुने लेख-रचना-सामग्रीलाई स्मृति ग्रन्थमा समेटिने जानकारी गराइन्छ ।



आचार्य भिक्षु कुमार काश्यप धार्मिक कोष

बुद्धिविहार, भृकुटीमण्डप, फोन: ४२२६७०२

gkondanya@gmail.com, kumarbhante@gmail.com



नेपालभाषामा जातक

अशोकरत्न वज्राचार्य
वीर-पूर्ण पुस्तक संग्रहालय

चिर प्रतीक्षापछि नेपालको कुनै पनि भाषाको वाडमय क्षेत्रमा आजसम्म कहिल्यै नभएको एकैपटक ६ खण्डमा बुद्ध र बोधिसत्त्वको जीवनी वृत्तान्त भएको जातक कथा प्रकाशित हुने भएको छ । २५०० पृ. मा ५४७ कथा समावेश भएको जातक ग्रन्थको नेपालभाषामा अनुवाद गर्ने त्रिपिटक अनुवाद क्षेत्रमा एक मात्र पहिचान स्थापित गर्न सफल व्यक्तित्व हाम्रा वीर-पूर्ण पुस्तक संग्रहालयका अध्यक्ष, विद्वान् श्री दुण्डबहादुर वज्राचार्य हुन् । यसको ऐतिहासिक सामूहिक विमोचन बुद्धधर्म तथा नेपालभाषा क्षेत्रका शीर्षस्थ व्यक्तित्वहरूबाट यही २०६९ बैशाख २ गते शनिवार ललितपुरको रत्नाकर महाविहारा हुने भएको छ ।

भगवान् बुद्धले बुद्धत्व प्राप्त गरी आफ्नो जीवनकालमा जे जति धर्मको प्रकाश गर्नुभयो, ती सबै उपदेश, वचन त्रिपिटकको नाउँबाट जस्ताको तस्तै अभिलेखको रूपमा बर्मा, श्रीलंका, थाइल्याण्ड, कम्बोडिया जस्ता बौद्ध देशहरूका लिपिमा पालि (मागधी) मा सुरक्षित भइआएको छ । करिब १५० वर्षअगाडि पश्चिमी जगतमा पालि टेक्स्ट सोसाइटी (PTS) संस्थाले सम्पूर्ण त्रिपिटकलाई रोमन लिपिमा प्रकाशित गरी अंग्रेजीमा समेत अनुवाद गरी प्रकाशित गरिसकेपछि पश्चिमी जगतमा बुद्धधर्मको तीव्रगतिमा व्यापक रूपमा प्रचारप्रसार भयो । परन्तु ५० वर्ष अगाडिसम्म पनि बुद्धको चरणभूमि नेपाल र भारतमा भने कुनै पनि प्रचलित लिपिमा त्रिपिटक ग्रन्थ उपलब्ध थिएन । बल्ल बुसं. २५०० मा बर्मामा सम्पन्न ऐतिहासिक छैठौं संगायनामा प्रथमपल्ट प्रेसबाट सम्पूर्ण त्रिपिटक ग्रन्थहरू प्रकाशित भई विश्वभर वितरणपश्चात् सबै बौद्ध देशहरूमा त्रिपिटक उपलब्ध भए । भारतमा भिक्षु जगदिश काश्यपको प्रधान सम्पादकत्वमा देवनागरी लिपिमा त्रिपिटक ग्रन्थ प्रकाशन भएपछि नेपाल र भारतमा बुद्धधर्म व्यापक रूपमा प्रचारप्रसार हुँदै आयो ।

नेपालमा बुद्धधर्मको इतिहासमा पुनर्जागरण कालमा भिक्षु महाप्रज्ञा, प्रथम संघमहानायक भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर, आचार्य डा. भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरजस्ता आदरणीय ऐतिहासिक भिक्षुहरूले विदेशमा गई त्रिपिटकको अध्ययन र अभ्यास गरी फर्केपछि नेपालमा त्रिपिटकको महत्त्व बढ्यो ।

बुद्ध जन्मेको देश नेपालका बासिन्दाहरूले बुद्धधर्मको अध्ययन गर्न चाहेमा बर्मा, श्रीलंका, थाइल्याण्ड आदि बौद्ध देशमा जानुपर्ने अवस्थामा केही श्रद्धेय भन्ते, गुरुमां एवं उपासक उपासिकाहरूको सतप्रयासमा त्रिपिटक ग्रन्थको अध्ययन र अभ्यासको थाली भएपछि त्रिपिटकअन्तरगत खुद्दकनिकायको स-साना ग्रन्थ जस्तोकि धम्मपद, थेरीगाथा, खुद्दकपाठ, उदान र फुटकर रूपमा जातक कथाजस्ता नेपालभाषा र नेपालीमा केही मात्रामा उपलब्ध भए । परन्तु त्रिपिटकीय मूल ग्रन्थको सिंगो

ग्रन्थको सर्वप्रथम अनुवाद र प्रकाशन गर्ने श्रेय हाम्रा संग्रहालयका प्रमुख एवं बौद्ध विद्वान् दुण्डबहादुर वज्राचार्यलाई जान्छ । उहाँको एकलो प्रयासले लामो निःस्वार्थ त्याग, तपस्या, जाँगर र मेहनतको फलस्वरूप हालसम्म त्रिपिटकको दीघनिकाय, मजिकमनिकाय, संयुतनिकाय, इतिवृत्तक, धम्मपद, मिलिन्द-प्रश्न आदि मूल ग्रन्थहरू नेपालभाषामा र केही ग्रन्थहरू नेपालीमा समेत गरी भण्डे एक चौथाई भागको अनुवाद र प्रकाशन भइसकेको छ । त्रिपिटकको मूल ४५ वटा ग्रन्थको पृ. संख्या १७,६६५ छ । त्यसमध्ये श्री वज्राचार्यज्यूको हातबाट यो जातक ६ खण्डसहित समावेश गर्दा ७,५०० भन्दा बढी पृष्ठको अनुवाद भई यस संग्रहालयबाट प्रकाशित भइसकेको छ ।

उहाँको व्यक्तिगत प्रयासबाट २ वर्षअघि वीर-पूर्ण पुस्तक संग्रहालयको अगुवाइ, निजी खर्च तथा व्यवस्थापनमा त्रिपिटकको सम्पूर्ण ग्रन्थहरूको अनुवाद गर्ने योजना त्यायौ । कतैबाट, कसैबाट कुनै आर्थिक सहयोग नलिई आफ्नै सम्पूर्ण खर्च व्यवस्थापन गर्ने गरी नेपाली विद्वान् भिक्षु, अनागारिकाहरू सम्मिलित एक त्रिपिटक अनुवाद मण्डल स्थापना गरी हालसम्म त्रिपिटकको नेपालभाषामा प्रारम्भिक अनुवादको प्रारूप तयार हुँदै गरेको छ । बर्मा, थाइल्याण्ड, श्रीलंकाजस्ता बौद्ध देशहरूमा बुद्धधर्मकै प्रचार-प्रसार गर्ने सद्गुद्देश्यले धार्मिक मन्त्रालय, विभागहरू र संस्थाहरू खडा गरी प्रत्येक वर्ष सरकारी एवं गैरसरकारी क्षेत्रबाट त्रिपिटक ग्रन्थका लागि करोडौंको बजेट विनियोजन गरी सयौं विद्वान् भिक्षुहरू तथा गृहस्थ पण्डितहरूलाई सम्मिलित गराई काममा लगाइराखेको पाइन्छ । तर बुद्धभूमि नेपालमा यस क्षेत्रमा सरकारी क्षेत्रबाट कुनै कार्य भएराएको देखिएको छैन ।

विमोचित हुने ग्रन्थको संक्षिप्त विषयवस्तु : त्रिपिटकको अड्ककथामध्ये जातकको अड्ककथा बौद्ध देशहरूमा असाध्यै लोकप्रिय छ । श्री वज्राचार्यज्यूले अनुवाद गर्नुभएको जातक अड्ककथा ६ खण्डमा सम्पूर्ण बोधिसत्त्वसम्बन्धी ५४७ वटा कथाहरू नेपालभाषामा अनुवाद र प्रकाशन हुनु पनि देशकै लागि प्रतिष्ठा र गैरवको विषय हो भन्दा अत्युति हुन्छ जस्तो हामीलाई लाग्दैन ।

आजभन्दा चार असंख्य र एकलाख कल्पअघि दीपकर बुद्धसामू गौतम बुद्ध बन्नको लागि सुमेध ब्राह्मणले आफ्नो अकूत धनसम्पत्ति त्याग गरी प्रार्थना गरेदेखि उहाँको बोधिसत्त्व जीवन प्रारम्भ हुन्छ । उहाँले बुद्धकारक धर्म पूरा गर्नका लागि असंख्य असंख्य अनेक प्रकारको जन्म लिनुभई देव मनुष्य ब्रह्म आदि जन्म ग्रहण गर्दै मानव जीवनमा पनि कयौं हजारौ पटक राजा, चक्रवर्ति, ऋषिमुनि, नेता, व्यापारी, चिकित्सक, किसान आदि जन्म लिनुभयो । त्यसैगरी पशुपंक्षि आदि अनेकौं जन्म लिई पारमिता चर्या पूर्ण गर्दै सत्त्वप्राणीलाई मार्ग निर्देशन गरी उद्घार

गरेको अनेकौं उदाहरण पाइन्छ । उहाँले बोधिसत्त्व जीवनमा पारमिताधर्म पूरा गरी हाम्रे देश लुम्बिनीमा २६३५ वर्ष अगाडि जन्मिनुभई ठीक २६०० वर्षअघि बैशाख पूर्णिमाको दिन बुद्ध बन्नुभई विश्वलाई वास्तविक धर्मको आँखा दिनुभयो, ज्ञानको प्रकाश दिनुभयो, अन्य-धर्मको युगको अन्त गरी प्राणी मात्रलाई लागु हुने सच्चा धर्म देखाउनुभयो ।

विश्वको अधिकांश प्राचीन धार्मिक, सामाजिक कथाको मूल स्रोत नै जातक कथा रही आएको तथ्य विवादरहित छ । महाभारत, रामायण, बृहत्कथा, कथासरित्सागर, पञ्चतन्त्र, हितोपदेश, ईस्पको कथा, अलिफलैला आदि विश्व स्थापित अधिकांश कथाको मूल स्रोत खोज्यौ भने जातकमा नै भेटिन्छ । पुराणका ऋषिमुनिहरूको कथाहरूको स्रोत पनि जातकलाई मानेको अनेकौं उदाहरणहरू पाइन्छन् । श्री रीज डेविडसको भनाईअनुसार बोधिसत्त्वलाई इसाईहरूले बोसत, जोसफको रूपमा मानेका छन् । आज ईसाई धर्मलगायत अन्य कथाएँ धर्ममा बुद्धधर्मको प्रयाप्त प्रभाव परेको कुरा परिचयमी विद्वानहरूले मान्न थालेका छन् ।

पशु अधिकार कर्मीहरूलाई पशु बली हिसा रोक्न जातकले बल दिन्छ भने पशुत्वबाट मानव बन्ने शिक्षा पनि यसले दिन्छ । जातक शासकवर्ग, नेतावर्ग, बुद्धिजीवी, ज्ञानपिपासु, खोजकर्ता, शिक्षक, विद्यार्थीलाई मात्र उपयोगी नभई राजनैतिक, सास्कृतिक, आर्थिक, धार्मिक, पुरातात्त्विक, ऐतिहासिक, शैक्षिक, साहित्यिक आदि कुनै पनि क्षेत्रलगायतराई सच्चा मानव बन्न समेत त्यतिकै मार्ग निर्देशित गर्दछ ।

आज हाम्रो देशको मानवीय नैतिकता हास भई हिसा, आतङ्क र अनाचारको दयनीय स्थितिमा पुगेको अवस्थामा नेपाल पुत्र गौतम बुद्धलाई सम्मी उहाँको शिक्षा बुझन जातककथाले समयोचित मार्गप्रशस्त गर्ने कुरामा कुनै शंका छैन ।

नेपाल पुत्र शाक्यमुनि बुद्धद्वारा प्रतिपादित धर्म (धर्म) के हो भन्ने पटकै नबुझी बस्नु बुद्धप्रति मात्र होइन स्वय आफैप्रति पनि घोर अन्याय हो । हिजो धर्मका साधन पुस्तक ग्रन्थहरू उपलब्ध नभएको बेला यसरी उपेक्षित भई बस्नु क्षम्य मान्न सकिन्छ होला परन्तु प्रत्येक प्राणी मात्रलाई लागु हुने जन्मिनु पर्ने बुढो हुनुपर्ने, मरण हुनुपर्ने चक्र स्वभाव धर्मबाट बच्न यससम्बन्धी अध्ययन र अभ्यास गरी निर्वाण धर्मसित परिचित हुने दुर्लभ मानव जीवनमा अवसरको सदुपयोग गर्ने दायित्व अब हामीमा आएको छ । धर्मको नाउँमा अरुमाधि पराम्परागत रूपमा रहनुपरेको परनिर्मरताबाट मुक्त भई धर्ममा स्वावलम्बी बन्नाका लागि बुद्धको मूल उपदेश समाहित भएको त्रिपिटकका ग्रन्थहरू र तत्सम्बन्धी अद्विकथाका ग्रन्थहरूको अध्ययन र अभ्यास गरी प्रथमकोटीको धर्म ज्ञान (First Hand Knowledge) प्राप्त गर्नका लागि प्रत्येक नेपालीको घर-घरमा यस्ता धर्मका मूल ग्रन्थहरू एक-एक प्रति सेट संग्रह गर्नु कल्याणकर हुनेछ ।

जस्मा जस्तै करीब २५०० पृष्ठ भएको १-६ भागको जातक ग्रन्थको मूल्य विमोचनको उपलक्ष्यमा रु. २०००/- मा बित्री हुँदैछ । भविष्यमा बुद्धवचन, त्रिपिटकअन्तर्गत अभिधर्मपिटकका अनुदित नेपालभाषाका ग्रन्थहरू प्रकाशन गर्दा सीमित प्रति संख्यामा परिक्षण संस्करण प्रकाशन गरी चरणवद्ध रूपमा विज्ञ पाठकसामू परिक्षिने व्यहोरा जानकारी गराउँदछौ । ग्रन्थ संग्रह गर्ने पाठकहरूलाई यसै अवसरमा निम्न त्रिपिटकका मूल ग्रन्थहरू विशेष सहुलियत दरमा सीमित प्रति बित्रीमा रहेको जानकारी गराउँदछौ ।

दीघिनिकाय (नेपाली)	रु. २५०/-	रु. २००/-
मजिफमनिकाय (नेपाली)	रु. ५००/-	रु. ४००/-
संयुक्तनिकाय (नेपालभाषा)	रु. ५००/-	रु. ४००/-

हार्दिक निमन्त्रणा

नेपालका संघनायक श्रद्धेय भिक्षु अश्वघोष महास्थविरद्वारा शिलान्यास गरिने अ.ने.भि.महासंघले निर्माण गर्न लागेको “नेपाल थेरवाद बुद्ध विहार” लुम्बिनिमा भिक्षु महासंघद्वारा दिनभर सज्जभायना हुने महापरित्राण पाठ श्रवणार्थ एवं शिलान्यास समारोहमा सहभागी हुन तपाइमा हार्दिक निमन्त्रणा गर्दछौ ।

दिन : ५ गते बैशाख २०८१

स्थान : लुम्बिनी विहार निर्माण स्थल

(महाबोधि विहार र म्यानन्मार विहारको बीचमा)

समय : विहान ७ वर्जे देखी ४ वर्जेसम्म

विस्तृत जानकारीको लागि सम्पर्क :

भिक्षु धर्ममूर्ति, सचिव : अ.ने.भि.महासंघ

आयोजक

९८४९२७७६६०, आनन्दकुटी विहार

अ. ने. भि. महासंघ

लुम्बिनी जानको लागि सम्पर्क :

१. भिक्षु संघरक्षित, संयोजक महापरित्राण व्यवस्थापन, ९८४९२९५२४२, आनन्दभुवन विहार

२. भिक्षु शोभित, गणमहाविहार, ९८४९५९५९७६, ३. भिक्षु पञ्चारातन, सुमंगल विहार, ललितपुर, ९८४९२३७२६७

४. भिक्षु निग्रोध, विश्वशान्ति विहार, नयाँ बानेश्वर, ९८५९०५२९२८

न्हू सुचं

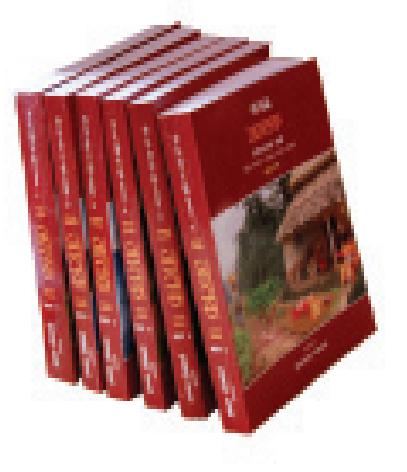
जातक : बोधिसत्त्वया सम्पूर्ण बाखें पिदन ! पिदन !! पिदन !!!

चिर प्रतीक्षां लिपा नेपाःया गुणं भाषाया वाङ्मय ख्यलय् न्हापा लिपा गुबले मजुकथं छकःलं खूग खण्डय् बुद्ध व बोधिसत्त्वया जीवनी वृत्तान्त दुगु जातक बाखं पिदनीगु जूगु दु। नीन्यासः पृ. स ५४७ पु बाखं दुथ्याना चंगु जातक ग्रन्थया नेपालभाषां भाय् हिलेगु ज्या त्रिपिटक अनुवाद ख्यलय् छम्हं छम्ह विस्कं म्हसीकेत ताःलाम्ह जिमि वीर-पूर्ण पुस्तक संग्रहालयया अध्यक्ष, विद्वान् भाजु दुण्डबहादुर वज्राचार्यजु खः। थुकिया ऐतिहासिक सफू मंकाः पितेब्बज्या बुद्धधर्म व नेपालभाषा ख्यःया शीर्षस्थ व्यक्तिक्त्वपिनिपाखें थव हे २०६९ बैशाख २ गते शनिवार यल रत्नाकर महाविहारय् जुइ त्यंगु दु। सीमित रूप्य पिदनीगु थुपिं जातक सेट पिहाँ वये न्हयो थः सम्बन्धित विहार वा संघसंस्थाय् वा क्वय्या ठेगानाय् सम्पर्क तया थःथःपिनिगु नां च्वका आरक्षण याना बिज्याहुँ/दिसँ।

धर्मया मूल ग्रन्थ अध्ययन याना मूल ख्यं थुइकेत थःत अवसर चूलाका बिज्याहुँ/दिसँ। जातक सेटया जम्मा मू ३०००/- तका जुइ तर न्त्यवः दां बिया दर्ता नं. (ल्याः) सहित रसिद कया तःपिन्त मू २०००/- तकां उपलब्ध जुइ।

प्रत्येक थेरवादी विहारया प्रमुख भन्ते/गुरुमां वा बौद्ध संघसंस्थातय्सं उपरोक्तकथं आरक्षण इच्छुक व्यक्तिपिनिगु नां, ठेगाना, फोन नं आदि संग्रह याना जिपिनापं यथाशिघ्र सम्पर्क तयेत इनाप दु। सीमित जक सेट छापे जुइगु जुया लिपा मदय्का नुगः मछिंकाः च्वनेमले फु।

लुमंके बहःजु न्याना बिज्याइगु/दीगु प्रत्येक ग्रन्थ सेटपाखें बुद्धशासनयात बालागु तिबः जूवनी। श्रद्धालु प्रकाशक परिवारपाखें पिदनीगु जातक ग्रन्थ सेट बिक्रीपाखें प्राप्त जुइगु रकम त्रिपिटक बौद्ध ग्रन्थ प्रकाशन कोषय् दुतिनीगु जुल।



सम्पर्क :

वीर-पूर्ण पुस्तक संग्रहालय पूर्णबहादुर वज्राचार्य एण्ड सन्स निवास गा:बहाल, यल, मोबाइल नं. ९८४९२९७४२९ फोन नं. ५५४३४२५/५५३३३२६	भिक्षु धर्मगुप्त महास्थविर बौद्धजन विहार, सुनाकोठी मो. ९८४९२९७९८५	भिक्षु राहुल महास्थविर ध्यानकुटी विहार, भोत ९८४९२८४७२९	
भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविर आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू मो. ९८४९२७७६६०	भिक्षु भद्रिय महास्थविर यम्प महाविहार, गःछे ९८४९७९३६९९	भिक्षु उपतिस्स महास्थविर संघाराम विहार, ढल्को मो. ९८४९२४०६९५	भिक्षु कोण्डन्य बुद्धविहार, भृकुटीमण्डप ९८५१०४६१८८
भिक्षु पञ्चारतन सुमंगल विहार, लुँखुसी ९८४९२३७२६७	भिक्षु पियदस्ती चतुब्रह्म विहार, मातातीर्थ मो. ९८४९९३९०६४	मदनरत्न मानन्धर धर्मकीर्ति विहार, श्रीघः मो. ९८५१०३००८५	अनागारिका अगगजाणी अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध भावना केन्द्र, शंखमू मो. ९८४९४६१२२६

नव-संघउपनायक

ज्ञानपूर्णिक महास्थविर महसीका

यथार्थ इतिहास जीवनया छगू अज्याःगु वाखं खः, कहानी खः गुकिया दुने राष्ट्रिय हित लिसें धर्म, संस्कृति, दर्शन, जातीयता, समाज, भाषा-साहित्य, राजनीति आदि कथं मा: हनाच्चंगु (नालिकेरी) आकारप्रकारसमाहित जुयाच्चनीगु खःसा थुकिं ईव्यः व थ्वलिसे म्वानाच्चनीगु धायात प्राप्ति व सुधारात्मककथं न्त्यायेत छगू संवाहकया रूप्य घ्वावाच्चनी, सिचुगु किचः त्वलाच्चनी। ख्यः न्त्यागु थजुइमा, उगु ख्यःयात सुं गुम्हसिनं संवाहककथं न्त्याकेत योगदानपूर्ण ज्याख्याह, समर्पित जुयाः न्त्यायेगु कुतः व्याकी, उम्हेसित लमंकेगु व स्मरणीय इहिहासकथं कनेगु, च्येगु ज्या न्त्याकी उम्हेसिया जीवनं इतिहासयात जीवन्तता वी, ख्य स्वभाविक लोकमान्य विधागत च्यज्या खः।

गवलय् प्रजातन्त्रया लागिं राणा सरकारविरुद्ध सः थ्वयाच्चन, जनचेतनाया लागी राजनीतिक, सामाजिक, धार्मिक, भाषिकरूप थःथःगु स्वअस्तित्वलिसे महसीका नीस्वने ज्याया लागिं आन्दोलित संघर्षशील पला: लिसे लिसे बुद्ध-जन्मभूमि नेपालय् स्थविरवाद बुद्धधर्म पुनर्जागरण काल न्त्यानाच्चंगु ई खः; उगु ईया संघर्षपूर्ण तवरं पुनर्जागरित पुनर्स्थापित जूगु थेरवाद बुद्धशासन इतिहासया जंक्व व्वचाल, चयदृं फुइयुकल। संघर्षपूर्ण तवरं पुनर्जागरित पुनर्स्थापित जूगु थेरवाद बुद्धशासनिक इतिहासय् धर्मादित्य धर्माचार्य, भिक्षु चन्द्रमणी महास्थविर (बर्मेली, कुशीनगरवासी), न्हापाम्ह प्रव्रजित भिक्षु महाप्रज्ञा (पुनर्जागरित ईया न्हापाम्ह, लिपा बौद्ध ऋषि), भिक्षु अमृतानन्द, अनागारिका धर्मचारी आदिया योगदान च्यछायेवहःजु। जुद्ध शमशेर महाराजं आडम्बर-मत प्रचार याःगु द्रपं विसें द म्ह भिक्षु श्रामणेरपित वि.सं. २००१ शावण १५ कुन्ह देस हे पितिउँगु खः। वयां लिउ 'धर्मोदय सभा' जन्म जुलसा थुकिं बुद्धधर्म व नेपाल भाषाया ख्यलय् आन्दोलित मानसिकतायात कःघानाः संगठित जुजुं वनेत माथावंगु दबू दयेकेगु ज्या जुल अले वहुआयामिक संवाहक सष्टात पिलू वल। बुद्धधर्मया सवालय् ध्येयेगु खःसा पाल्याली आचार्य डा. भिक्षु अृतानन्दयात राष्ट्रिय व अन्तर्राष्ट्रिय रूपं थने हल, सशक्त व प्रभावशाली व्यक्तित्वया हुनिं अन्तर्राष्ट्रिय दवावमूलक ज्याख्यां भवलय् श्रीलंकां बौद्ध शुभेच्छुक मण्डल (Goodwill Mission) दुतिंका: पद्म शमशेर महाराजपाखे पितिउँपि भिक्षु-श्रामणेरपित थःगु देसय दुहां वयेगु लक्ष दयेकेगु ऐतिहासिक ज्या जुल। भिक्षु अमृतानन्दया व्यक्तित्वं पाल्याली भिक्षुपि चुन्द, कुमार काश्यप, विमलानन्दपि छ्वसिकथं पिलूवःगु खःसा वहे भवलय् छम्ह

प्रभावशाली व्यक्तित्वया रूप्य भिक्षु ज्ञानपूर्णिक नं पिलू वःगु खः।

बासःदं स्वयां ताःहाकःगु थःगु जीवन बुद्धशासनिक ख्यलय् समर्पित याःम्ह छम्ह थेरवादी भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर स्वयं जीवन्त इतिहासय् परिणत जुसें नेपाःया थेरवाद बुद्धशासनिक ख्यलय् छम्ह म्वानाच्चंगु इतिहास कथं पिलूविज्याःगु दु। धर्मोदय सभाया फिछ्महम्ह केन्द्रीय अध्यक्ष जुयाविज्याःम्ह, अखिल नेपाल भिक्षु महासंघया विनयसम्मति तवरं २०६८ फागुन २६ नेपाःया संघ उपनायक जुया विज्याकम्ह पुज्यपाद महास्थविर भत्ते वर्तमान परिवेशय छम्ह सफल व कुशल धर्मदेशक, सशक्त प्रत्यक्ष धर्मप्रवचनया भायहिउमि, धर्मव्याख्यानया भवलय् प्रभावशाली वक्ता, सफल अनुवादक आदिकथं गुगु प्रभावकारी व्यक्तित्व व



कोण्डन्दा



प्रेरणादायी महसीका दुम्ह वसपोल भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविरया जीवन कहानी भीति निश्चय नं सिचुका वी, प्रभावित याना वी।

अबु सूर्यलाल शाक्य व मां चद्रमाया शाक्यया कुलय् वि.सं. १९६६ कार्तिक शुक्ल हरिवोद्धनी एकादशी कुन्ह पात्या तानसेनय हिरालाल शाक्यया जन्म जुल। मध्यमवर्गीय परिवाय् बूम्ह हिरालालं भिक्षु शाक्यानन्द महास्थविरया नेतृत्वय स्थापित शील पाठशालाय् यंगु तागिं तक व्वनेखन। जातीय बौद्ध, विहार विहारय् व्वनेगु चलन, थेरवाद भिक्षुपि दुतिना: इलय् ख्यलय् धर्मप्रचार न्त्यानाच्चंवलय् हिरालालया नं म्हासुगु वसः पुनेगु इच्छा व्वलन। गुच्छा म्हिते मगाःनिवलय् सासारिक जीवनं मुक्त जुइगु सिवें वाह्य प्रभाव हिरालालया नुगलय् भयविउगु म्हासुगु वसः पुनेगु अभिलाषा मामं पूवंका बिल (मां चन्द्रमाया, गुम्ह लिपा अनागारिका प्रव्रजित जूगु

खः ।) । वि.सं. २००६ पाखे वर्तमान नेपालया पूज्यपाद संघनायक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर पाल्या तानसेन विज्ञावलय् अथमर्थं ११ दं तिनि दुम्ह हिरालालयात बुद्धशासनिक आज्जु तसें मांम्हं भन्तेया ल्हातय् जिम्मेवारीपूर्वक लःल्हात । महाधिकः वागःचाम्ह, तुइसे, मिखा ततःख, मचानिसें व्वनेगुली जाःम्ह हिरालालय यलया सुमंगल विहारय् गुरु बुद्धघोष भन्ते (दिवंगत न्याम्हम्ह संघनायक) या छत्रछाँयाय बुद्धशक्षा व पालिभाय् सयेकल । १६ दं ति दुवलय् बुद्धघोष भन्तेन हिरालालयात वर्मा व्वना यंकल । राजधानीस्थित गभाय् जम्बुद्विप्त च्याउँछ्याउँ विहारय् अग्रमहापण्डत विद्यालंकार भिक्षु विशुद्धभिवंश महास्थविरया उपाध्यायत्वय् श्रामणेर प्रवज्या दीक्षा विल । हिरालालया मचानिसें नुगलय् भयवियाच्वंगु प्रव्रजितदीक्षां वि.सं. २०१३ श्रावण शुक्रल नवमि कुहु प्राप्त जुल । अले श्रामणेर औणपूर्णिक वा श्रामणेर ज्ञानपूर्णिक हिरालालया न्हूगु नां जुल । पालि भाय् व धर्मया अध्ययनय् न्त्यव्वात । शाक्यसिंहय् श्रामणेर शिक्षा तगिं पास जुल । २०१५ साल चैत्र चतुर्थी कुहु यांगुनया गभाय महाखण्डसीमाय् अभिधज महाराष्ट्रगुरु अग्रमहापण्डत सुरियाभिवंशया उपाध्यायत्वय् श्रामणेर ज्ञानपूर्णिक उपसम्पदादीक्षा प्राप्त यासें पूर्णरूपं २२७ गू भिक्षुविनयसहित (प्रातिमोक्षशील) उपसम्पन्न भिक्षु जुल ।

अध्ययनय् नुगः क्वसाम्ह भिक्षु ज्ञानपूर्णिक धार्मिक अध्ययनयात क्वातुक न्त्याकां तुं च्वन, वर्माया सरकारी पालि विश्वविद्यालयाखें ईश्वी सम्बत् १९६३ स 'सानधज धम्माचरिय' उपाधि परीक्षा उत्तीर्ण जुसें बुद्धशासनया ध्वाँय् व्ययेकीम्ह गुरु जुइगु छुमां (संकेत) बिसें नायात त्वःकथं ज्ञानपूर्णिक धायें हे ज्ञांजाः जुइगु लुपुइ न्त्यात, थुकथं नेपालया न्हापांम्ह शासनध्वज धर्माचार्य भिक्षु जुइगु लुपुइ व्वतः चूलात । धर्मया उच्च अध्ययन लिउ ईश्वी संवत् १९६४-१९६६ तक पालि वर्मेली शब्दकोष निर्माण ज्याय् ल्हान्त्याकल । ईश्वी सम्बत् १९६७ स वाराणसेय संस्कृत विश्वविद्यालयं संस्कृत विषयय् डिप्लोमा व्वन । थुकथं भण्डै १२ दंया धर्माध्ययनं लिउ वि.सं. २०२४ पाखे नेपाल लिथ्यन । उवलय् नेपालभाषा व साहित्य लिसें धर्मया ख्यलय् च्वमि व वक्ताकथं व्वःगु म्हसीका स्थापित श्रामणेर सुदर्शन (दि. भिक्षु सुदर्शन महास्थविर) लिसेया स्वापु क्वातुया व्वन । अथे ला छाम्ह हे गुरुया शिष्य सहोदर गुरुभाइ नं खः । वि.सं. २०२६ सालय् 'पायासि सुत्त' नेपालभाषाय् अनूदित सफूकथं पिलूवलय् च्वमितयस्म भिक्षु ज्ञानपूर्णिकया अनुवाद कुशलता नं म्हसीके ख्वन । अथां लिउ 'अहिंसा विजय' नांगु देवदत्तया विद्रोही चारित्रिक चित्रण सफू लेखन व सम्पादकीय शैलीं पिदंगु खः । थुकथं भिक्षु ज्ञानपूर्णिकं अनुवाद विधायात व्वःकासें दिपाः मदयेक सफू पिथनाः वौद्ध साहित्य भण्डार (विशेषतः नेपालभाषाय्) तःमि यायेगु ज्याख्यांय्

न्त्याःगु पलाः अद्यावधि न्त्याना हे च्वगु दानि ।

नेपालिलिथनेद्विकाः थीथी विहारय् च्वन-भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर । श्रामणेर सुदर्शनया हस्ते-हैस्तेपाखे नेपालया सरकारीस्तरीय एसएलसी परीक्षा वीत तयार जुल । ३१ दंया उमेरय् उगु परीक्षा पास नं जुल । आइ.ए.ब्वन, सन् १९७७ स वी.ए. पास जुल । एम.ए. तक नं च्वगु खः, तर दथुइ त्वःतल । बुलुहुँ नेपालय् स्थापित भिक्षु जुइगु भवलिसे भिक्षु र वे व्वनं साहसिक अनागारिका धम्मवतीया संघर्षपूर्ण धर्मयात्रा विषयस वर्मी भासं च्यातःगु लोकंह्वाःगु उपन्यास 'यःम्ह म्हयाय्' (तम्हि छेत) नेपालभाषाय् अनुवाद यानाः ने.सं. १०९० स च्वसापासां वीगु सम्मानित श्रेष्ठ सिरपालं छाये पिउगु खःसा उकिया नापनापं छाम्ह सशक्त भायहिउमिया रूपय् वसपोलया म्हसीका नं न्यनावन । नेपालभाषा, नेपाली, पालि, वर्मिज, संस्कृत, अंगेजी, हिन्दी भासं सलल न्ववायेगु च्ययेगु कुशलता दुम्ह भिक्षु ज्ञानपूर्णिकं पालि भायया सूत्र नेपालभाषाय् नं ह्यादिल । थौतक पिदंगु ५० गू प्रकाशन धलख्य् मिखा व्ययेग खःसा वर्मीज भासं च्यातःगु आपालं मूवंगु धार्मिक सफूत नेपालभाषाय् ल्त्ययातःगु खनेदु ।

भिक्षु ज्ञानपूर्णिक नेपाल संत् ११०८ स मूलपालि नापं नेपालभाषाय् उभयप्रातमोक्ष नांगु विनय पिटकअन्तर्गत छागु अंश सफू भाय् हिउगु खः । ३२६ पौया थ्व अनूदित सफुति राष्ट्रिय व अन्तर्राष्ट्रिय ख्यातिप्राप्त भिक्षु अमृतानन्दं ६२ पृष्ठया स्यल्लाःगु भूमिका च्वसें थथे धयाविज्याःगु दु, "वर्तमान इतिहासय् थेरवाद बुद्ध-शासन नेपाल: गालय् दुहां व्वया: न्ययदं मदयेकाः तिनि बल्लवल्ल भिक्षुपितं अथवा बुद्धशासनयात दयेकं मगाःगु प्रातिमोक्ष सफू भीगु मांभासय् थौं दत । नेपाल बुद्धशासनया निर्तिं थ्व साव तःधंगु उपलब्धि खः तथा अनुवादक आयुष्मानया थ्व अति तःधंगु देन खः । आः धाःसा आशा काये फइ कि नेपाल थेरवादी भिक्षुपिति जीवन पद्धतिइ नं छुं सुधार जुयाः विनयानुरूपं प्रतिपत्तिलय् छुं सुधार जुइ । आशा दु कि शासनध्वज धर्माचार्य थेज्याःगु पदं सुशोभितं ज्याविज्याःम्ह विनयधर, धर्मधर तथा विद्वान जुयाविज्याःम्ह आयुष्मान् ज्ञानपूर्णिकया अनुवादसहितगु थ्व प्रातिमोक्षयात प्रत्येक थेरवाद-शासनया प्रति ममता तद्विपं उपासक उपासिका तथा दातापिंसं कमसेकम छ्याः जक जूसां व्वनादिल धाःसा नेपाल थेरवाद बुद्धशासनया लागिं तिवः विउगु जूवनी । भिक्षुपिति निर्तिं ला धाये हे माःगु मस्यु ।" अथां लिउ ने.सं. ११२१ स बुद्धवचन पालि त्रिपिटकअन्तर्गत सूत्रपिटक खुदनिकायया फिगुगु ग्रन्थ जातकपालि (न्हापांगु द्वा, ४६९ ल्याः) भिक्षु सुदर्शनया प्रेरणाकथं भिक्षु ज्ञानपूर्णिकं नेपालभाषाय् अनुवाद यायेत सफल जुल । नेपालभाषाय् बुद्धवचन त्रिपिटकया मूल अनुवाद विधाया ख्यांय् दुण्डवहादुर वज्राचार्यया योगदान लुमंके वहःजू ।

भिक्षु ज्ञानपूर्णिक अभिधर्मया व्याख्याता नं खः । अभिधर्मार्थ संग्रह (सम्पूर्ण) मूलपालि शब्दार्थ व भावार्थ नेपाल संवत् १९९३ सं पिदंगु खः । महान सल्लेख सूत्रोपदेश निचा, वर्मिक सूत्र, महान धर्मचक्र सूत्रोपश, महास्मृतिप्रस्थान सूत्र पालि शब्दार्थ व अभिप्राय, कर्म व मनुष्य आदि भिक्षु ज्ञानपूर्णिकया कुशल अनुवादकीय कृतित खः । करिव खुसः पृथ्यया न्हुगु परित्राण निश्चय न भिक्षु ज्ञानपूर्णिकया अनुवाद कृतिमध्यय् दक्कलय् तपैङ्गु सफू खःसा परित्राण थेज्याःगु उगु सफूति उल्लेख्य शब्दार्थ, भावार्थ, तत्त्वार्थ व अभिप्रायार्थसमेत न्त्यथनः अभ थीथी उदाहरणसहित बाखं व त्रिपिटक प्रसङ्ग प्रमाण हेत्व्यव्यायातःगु सफूया अनुवाद कार्य व प्रकाशन स्वयं ऐतिहासिक घटना खः । अनुवादक भिक्षु ज्ञानपूर्णिकया नेपाली भासं अनूदित बुद्ध र बुद्धवाद, प्रतीत्यसमुत्पाद, महान उपदेश, आचरणीय व्यावहारिक अभिधर्म आदि महत्वपूर्ण कृति खः । वस्तुतः भिक्षु ज्ञानपूर्णिक सफूया सफल भायहिलामि जक मखु प्रत्यक्ष धर्मप्रवचनया सशक्त प्रभावशाली प्रवचन अनुवादक नं खः ।

भिक्षु ज्ञानपूर्णिकया वर्माया प्रसिद्ध ध्यान केन्द्र महाशी शासनयैतां विपश्यना ध्यानया ख्यलय् ओवादाचार्य व कर्मस्थानाचार्य उपाधि देव्यानातःगु ख्यानं नेपालय् ध्यान गुरुया रूपय् विस्कं महसीका स्थापित यायेगु ज्या मन्त्यात वा न्त्याकेगु लक्स मदयावन । अथे खःसा भिक्षु ज्ञानपूर्णिक सन् १९९१ स विश्वप्रसिद्ध ध्यान गुरु महासिं सयादोया धर्मदूत मण्डलया दुजः जुसें एशिया, युरोप व अमेरिकाय् ध्यानसम्बन्धी अंग्रेजी भासं प्रत्यक्ष धर्मप्रवचनया भाषा परिवर्तक जुसें तःदैतक धार्मिक सेवा याःगुलिं अन्तर्राष्ट्रिय ख्यलय् नं थःगु महसीका स्थापित याःगु दु । विशेषतः थौकन्हय् मलेशियाय् ध्यानगुरु व धर्म प्रवचककथ भिक्षु ज्ञानपूर्णिकया धर्मयात्रा न्त्यानाच्चंगु दु ।

नेपालय् थेरवाद बुद्धधर्मयात गुलुलल तुइक न्त्यज्याकेगु भवलय् भिक्षु ज्ञानपूर्णिकपाखें वि.सं. २०४१ सालय् न्हुगु बानेश्वरस्थित मीनभवनय् विश्वशान्ति विहारया स्थापनां लिउ बुद्धशासनिक ज्याख्यय् व्यवस्थित रूपन्त्याना वनेत त्वःता: चूलानावनी, फिदंया दुने न्हूगु भौतिक सरचनागतरूपं विहारया पुनःनिर्माण ज्या विशेषतः सिंगापुर व मलेशियाली दातापिनि श्रद्धां सम्भव जूगु खःसा २०५३ सालय् उगु हे विहारय् विश्वशान्ति बौद्ध शिक्षालय नीस्वनेत सफल जुल ।

मचापि, वःचाधिकःपि श्रामणेरदीक्षा व अनागारिका दीक्षा प्रदान यासें बुद्धधर्म व सरकारीस्तरीय शिक्षा नापनापं वनेगु सुविधां लिउ स्वयं विहार भौतिक सरचनागतरूप सम्पन्नलिसे आध्यात्मिक चर्याया अभ्यास क्षेत्रकथं नेपाला हे छागु नमूना विहारया रूपय् धिसिलाक थनेगुली भिक्षु ज्ञानपूर्णिकय योगदान तसकं च्वायेवहःजू ।

भिक्षु ज्ञानपूर्णिक युवक बौद्ध मण्डल YMBA थेज्याःगु संस्थाया संस्थापक अध्यक्ष खःसा मणिमण्डप विहार व वेलुवनाराम विहारया प्रणेता खः । अखिल नेपाल भिक्षु महासंघया सचिव थेज्याःगु जिम्मेवारी २० दँ तक क्वबिउम्ह भिक्षु ज्ञानपूर्णिक निवर्तमान उपाध्यक्ष नं खः । नेपाल बौद्ध परियति शिक्षाया स्थापना कालानिसे थीथी पदीय अभिभारा क्वविया: थैतक सहशिक्षाध्यक्षकथं योगदान वियाच्चंगु नं न्त्यथनेवहःगु पला: खः । थीथी विहारय् बौद्ध संस्थाया धर्मानुशासक, संरक्षक आदि पदय् आसीन जुयाः आपालं राष्ट्रिय व अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध सभा-सम्मेलनय् व्यति कायेवुकूह भिक्षु ज्ञानपूर्णिकं दक्कलय् न्हापां सन् १९७९ स मंगोलियाया उलानबतोरय् जूगु सम्मेलनय् व्यति काःगु खःसा आपालं अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध सम्मेलनय् व्यति क्यातु च्वनाविज्याःगु दु ।

भिक्षु ज्ञानपूर्णिकं बुद्ध जन्मभूमि नेपालः देसय् धर्मया माध्यमं थीथी विधाय् बिउगु योगदानयात कःघासें म्यानमार सरकारं सन् २००१ स 'अग्गमहासद्मम-जोतिकधज' उपाधिं छायेपिउगु नेपालःया लागिं धार्मिक गौरवया विषय खः । स्वयम्भू ज्ञानमाला भजन खलःपाखे २०५८ स ज्ञानमाला रत्नवत सिरपा: । धर्मोदय सभापाखे धर्मोदय धर्मसम्मान सिरपा: धर्मवहादुर धाख्वा: कल्याण कोष सिरपा:पाखे छायपियातःम्ह वसपोलयात अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ २०५८ वैशाख १ कुन्तु सार्वजनिक धार्मिक अभिनन्दन याःगु खःसा लिसेलिसे मेमेगु संघसंस्था व विहारपाखे नं अभिनन्दन याःगु खः ।

समग्रं धायेगु खःसा कुशल व प्रभावशाली धर्मदेशक भिक्षु ज्ञानपूर्णिकया प्रवर्जित जीवन यात्रा न्ययदँ स्वयां अञ्चः दयेठुकूगु ख्यां नं पूर्ण भिक्षुत्व उपसम्पदादीक्षा प्राप्त याःगु नं न्ययदँ क्यन । अले भिक्षुत्वं पला: छिउगु लिसे श्रामणेर जीवनय् दुतिनाः बुद्धशासनिक ख्यलय् गुगु च्वायेवहःगु योगदान यात उपि ज्याख्यं नायात ल्वःकथं ज्ञानपूर्णिक ज्ञांजाःजुसें स्वयं जीवन्त इतिहासय् परिणत जुल श्रद्धेय भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थाविर ।

दिवंगत पूज्यपाद ऐतिहासिक त्रिपिटकाचार्य भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरया अध्यक्षताय् भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर उपसम्पन्न स्वर्णदिवस समारोह समिति २०६५ चैत्र ३० कुन्तु तःजिक गवसा: गःगु अभिनन्दन समारोहया सम्माननीय राष्ट्रपति डा. रामवरण यादवया उपस्थितिस ११३ बौद्ध संघसंस्थां वसपोलया बुद्धशासनिक व्यक्तित्व कृतित्वयात लुमंकुसे भिंतुसाँय् ताःआयु व उत्तरोत्तर शासनिक अभिवृद्धिया लागिं दुनुगालनिसे भिंतुगु थ्व इलय् लुमंके बहःजू ।

चिरं जीवतु थेरो जाणपूर्णिणको, सुखितो निरुपद्दवो
खेमी अवेरी अभ्यो, निदद्विखो रोगमुत्तको ॥

बौद्ध गतिविधि

आनन्दकुटीमा मार्सिक बुद्धपूजा

२४ फागुन, काठमाडौं । फागु पूर्णिमा-होलिपुन्हिका दिन आनन्द कुटी विहारमा मार्सिक बुद्धपूजा, धर्मदेशना, दानप्रदान तथा भोजन कार्य सम्पन्न भयो । लंकाराम चैत्य परिसरमा दीप-प्रज्वलनपछि सामूहिक रूपमा लामबद्ध भइसकेपछि आनन्दकुटी विहारका सदस्यसचिव एवं अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका सचिव भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविरसमक्ष पञ्चशील-प्रार्थना गरियो । बुद्धपूजापछि भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविरले मरणधर्म सम्बन्धी उपदेश गर्नुभयो । उपस्थिति सम्पूर्ण भिक्षु, श्रामणेर, अनागारिका तथा उपासक-उपासिकाहरूका लागि जलपान-भोजन दान गर्नुभएको थियो ।

आधारभूत शिक्षा बारे प्रशिक्षण

फागुन २० गते, स्वयम्भू । आनन्द भुवन विहारमा “बुद्धधर्मका आधारभूत शिक्षा समिति”द्वारा संचालित बुद्धधर्मका आधारभूत शिक्षा कोर्शको ८औं समूह प्रशिक्षण संचालन गरियो । सरल, आर्कषक र रोचक ढंगमा छोटो समयमै बुद्धशिक्षा जान्नबुझन सकिने महत्त्वपूर्ण ३२ वटा कोर्श विभिन्न विषयलाई समेटिएर प्रत्येक शनिवार संचालन हुने प्रशिक्षणमा २१ जना प्रशिक्षार्थीहरू सहभागी छन् । सुरुको दिनमा समितिका अध्यक्ष एवं कोर्श-संयोजक भिक्षु संघरक्षित स्थावर “सद्ब्रह्म कोविद”बाट “धर्म के हो ?”, प्रशिक्षक त्रिरत्न मानन्धर “सद्ब्रह्म कोविद”बाट “बुद्ध-जीवनी” विषयमा प्रशिक्षण सम्पन्न भयो ।

नगदेशमा विविध कार्यक्रम

फागुन २५, भक्तपुर । २५५६ औं आयु संस्कार परित्याग दिवसको अवसरमा तिलगांगा आँखा प्रतिष्ठानको सहयोग तथा नगदेश बौद्ध समूह र बौद्ध ल्यायम्ह पुचः नगदेशको संयुक्त आयोजनामा १३ गते नगदेश बुद्ध विहारमा सम्पन्न एक दिने निःशुल्क आँखा उपचार शिविरमा २८० जनाले नेत्र परिक्षण गरेका थिए । यसरी नै रामकेशरी मेजु तथा दीपेन्द्र प्रजापतिको २३ गते थेरवादी संस्कारअनुरूप भिक्षुसंघबाट पवित्र परित्राण पाठ गराई वैवाहिक कार्य सम्पन्न भए । नगदेश बौद्ध समूह एवं ज्ञानमाला भजन खल: का परिनिवृत्त अध्यक्ष ज्ञानकुमार बाडेको गुणानुस्मरणमा २५ गते दशौपूर्णितिथि विविध कार्यक्रम गरी मनाइय ११ र ११ गते दिवंगत उपासक कृष्णबहादुर बाडे र तुलसीबहादुर वैद्यको आँखा तिलगांगा आँखा प्रतिष्ठानलाई दान गरियो । दान गरिएका आँखाहरू सफल रूपमा प्रत्यारोपन गरिएको कृष्णकुमार प्रजापतिले जानकारी गराउनुभयो ।

गिर्क्षु ज्ञानपूर्णिक नवसंघउपनायक

२६ फागुन, विश्वशान्ति विहार । अखिल नेपाल भिक्षु संघका संघ सदस्यहरूले विश्व शान्ति विहारको सीमागृहमा संघकर्मसहित विनय कर्मानुकूल ज्ञाति कर्मद्वारा भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविरलाई संघउपनायक पदमा धार्मिक विधिपूर्वक प्रतिस्थापन गरिएको छ । सो धर्मगौरवयुक्त सम्पादित पदरस्थापना कार्य संघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविरको उपस्थितिमा सम्पन्न भयो । भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर विश्व शान्ति विहारका संस्थापक प्रमुख एवं वर्तमान धर्मोदय सभाका ११ औं केन्द्रिय अध्यक्ष हुनुहुन्छ ।



युवा बौद्ध पुचःको रजतजयन्ती

२७ फागुन, भक्तपुर । नेपालका छैठौं संघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविरको प्रमुख आतिथ्यत्वमा युवा बौद्ध पुचः भक्तपुरको २५ औं वार्षिकोत्सव (रजतजयन्ती) समारोह मुनिविहारमा सम्पन्न भयो । संस्थाको रजत स्मारिका समेत लोकार्पण भएको सो सभामा भक्तपुर युवा बौद्ध संघका अध्यक्ष त्रिरत्न शाक्य, मैत्रेय युवा बौद्ध संघका अध्यक्ष तीर्थराज वज्राचार्य, प्रा. सुवर्ण शाक्य, त्रिरत्न मानन्धर, रामकृष्ण वैद्यले शुभकामना मन्तव्य दिनुभयो । सचिव तुल्सीकाजी मानन्धरले प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नुभएको सो वार्षिक सभा पुचःका अध्यक्ष धर्मरत्न शाक्यको सभापतित्वमा सम्पन्न भयो ।

बृहत्तर लुम्बिनीमा धार्मिक प्रतिनिधि

३० फागुन, काठमाडौं । नेपाल सरकार, मन्त्रीपरिषद्वारा गठित “बृहत्तर लुम्बिनी विकास राष्ट्रिय निर्देशक समिति” (Greater Lumbini Development National Steering Committee) मा बुद्धधर्मको प्रतिनिधित्व हुनेगरी थेरवाद बुद्धधर्मबाट भिक्षु कोण्डन्य, महायान बुद्धधर्मबाट आचार्य नोर्बु शेर्पा, वज्रायन बुद्धधर्मबाट डा. नरेशमान वज्राचार्यलाई नियुक्त गरिएको छ । स्मरणीय छ, नेपाल सरकार, मन्त्रीपरिषद्को मिति २०६८ आश्विन ३० गते बसेको बैठकले रूपन्देही, कपिलवस्तु, नवलपरासी जिल्लाका भू-भागहरूलाई समेटी बृहत्तर लुम्बिनी विकास गुरुलोजना निर्माण गर्न र लुम्बिनी विकास कोषलाई थप राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सहयोगमा विस्तार गर्नमा सघाउ पुन्याउनका लागि पूर्व प्रधानमन्त्री

You may Visit : www.anandabhoomi.com

माननीय पुष्पकमल दाहालको अध्यक्षतामा "बृहत्तर लुम्बिनी विकास राष्ट्रिय निर्देशक समिति" गठन गरेको थियो । हाल सो निर्देशक समितिमा तीन जना धार्मिक प्रतिनिधिलगायत संस्कृति मन्त्री गोपाल किरांती, वनमन्त्री मोहम्मद वकिल मुसलमान (मधेश), सभासद डा. मिनेन्द्र रिजाल (नेपाली काग्रेस), सभासद डा. मंगलसिंह मानन्धर (एमाले), लुम्बिनी विकास कोषका उपाध्यक्ष आचार्य कर्मा सङ्गो शेर्पा, मनोज बहादुर श्रेष्ठ, संगीता श्रेष्ठ निर्देशक समिति रहनुभएको छ ।

बृद्ध-बृद्धालाई सम्मान

१ चैत्र, काठमाडौं । ऐतिहासिक गणमहाविरको स्थापना कालदेखि वर्तमानसम्म विहार तथा बुद्धधर्मको संरक्षण सम्बद्धनका निस्ति जीवन समर्पण गर्ने ६०-९० वर्षका जेष्ठ उपासक उपासिकाहरूको योगदानको कदरस्वरूप धर्मविजय पदनमले जेष्ठ उपासक-उपासिका सम्मान कार्यक्रम-२०६८ संघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविरको सम्पुर्णितमा सम्पन्न गरेको छ । २८ जना उपासिकाहरू तथा ४९ जना उपासकहरू सम्मानित भएको सो कार्यक्रममा संघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविरले सो कायक्रमलाई धर्मप्रचार गर्ने नयाँ शैलीका रूपमा चर्चा गर्नुभयो । २०६० सालदेखि हरेक वर्षको चैत्र १ गतेका दिन निरन्तर आयोजना हुँदै आएको सो कार्यक्रममा सम्मानित हुने जेष्ठ उपासक उपासिकाहरूलाई खादा तथा बुद्धमूर्ति प्रदान गरियो । भिक्षु सुमेध महास्थविर, भिक्षु उपतिस्स, धर्मविजय पदनमका अध्यक्ष भिक्षु शोभित, भिक्षु कोण्डन्यले पनि सम्मानितहरूलाई उपहार प्रदान गर्नुभयो । सो कार्यक्रम उपासिका रमना श्रेष्ठले संचालन गर्नुभयो ।

लुम्बिनीमा नियुक्त विषयक जानकारी

५ चैत्र, बुद्धविहार भूकुटीमण्डप । नेपाल सरकार, मन्त्रीपरिषद्बाट गठित "बृहत्तर लुम्बिनी विकास राष्ट्रिय निर्देशक समिति"मा थेरवाद बुद्धधर्मको प्रतिनिधित्व हुनेगरी भिक्षु कोण्डन्यलाई नियुक्त गरियो । सोही बारेमा जानकारीसहित आफ्नो भूमिका निर्वाह कसरी सार्थक पार्न सकिन्छ भनी भिक्षु कोण्डन्यले सम्बन्धित क्षेत्रलाई रचनात्मक एवं सकारात्मक सहयोगको अपेक्षासहित १ चैत्र २०६८ का दिन पत्र-सम्प्रेषण गर्नुभयो । वहाँले सम्प्रेषित पत्रमा समायानुकूल सर-सल्लाह, धार्मिक अनुमोदन-अनुशासन, विकासशील कार्यका लागि सकारात्मक समर्थन प्राप्त हुनेछ भन्ने विश्वास व्यक्त गर्नुभएको थियो । नेपालका संघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविर, संघउपनायक भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर, अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ, धर्मोदय सभालगायत प्रमुख सम्बद्ध सीमित संस्थाहरूलाई समेत जानकारी-पत्र सम्प्रेषण गरिएको थियो ।

बृहत्तर लुम्बिनीकै विषयमा भिक्षु कोण्डन्यले अनौपचारिक रूपमा विशेषतः बुद्धधर्म सम्बद्ध क्षेत्रलाई समेटी मैत्रीपूर्ण

भेटघाट-जानकारीमूलक छलफल- वियापानको आयोजना गर्नुभयो । भिक्षु कोण्डन्यले शुरूमै बृहत्तर लुम्बिनी विकास राष्ट्रिय निर्देशक समितिमा थेरवादबाट आफू, महायानबाट आचार्य नोर्बु शेर्पा, वज्रयानबाट डा. नरेश मान वज्राचार्यलाई प्रतिनिधित्व हुनेगरी सदस्य नियुक्त गरिएको जानकारी गराउनुभयो । पूर्व प्रधानमन्त्री एवं ए.माओवादीका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालको अध्यक्षतामा विभिन्न राजनीतिक पार्टी, उदयमी व्यवसायीसहितको समावेशीय समितिमा धार्मिक प्रतिनिधिको रूपमा नियुक्त गरिएको हुँदा अन्यथा नसोच्न अनुरोध गर्दै आफू कुनै पनि राजनीतिक पार्टी विशेषसँग आवद्ध नभएको स्पष्ट पार्नुभयो । नियुक्तिपछिको पहिलो बैठकमै यस समितिको सदस्य हुनु ढूलो अवसर सँगै चुनौति पनि हो, आफूहरूलाई पनि प्रयोग गर्नान् है भनी सम्बद्ध बौद्ध क्षेत्रले शुभकामनासहित सतर्क गराएका छन् भनी भन्दा अध्यक्ष प्रचण्ड मुस्तमुसु हाँसेको भिक्षु कोण्डन्यले जानकारी गराउनुभयो । उक्त निर्देशक समितिको अवधारणा-पत्र (Concept Paper) तयारी भइरहेको, धार्मिक प्रतिनिधिहरू एकथलोमा उभी अन्तक्रिया गर्ने सोच रहेको जानकारी गराउनु हुँदै रचनात्मक सुभावका लागि अनुरोध गर्नुभयो ।

अनौपचारिक भेलाका प्रमुख सभापतीय व्यक्तित्व केन्द्रीय धर्मोदय सभाका अध्यक्ष एवं नव-संघउपनायक भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर, सभासद धर्मोदय सभाका वरिष्ठ उपाध्यक्ष, विश्व बौद्ध भातृत्व संघका क्षेत्रीय उपाध्यक्ष पद्मज्योति, सभासद तीर्थराम डंगोल, पूर्वमन्त्री कृष्णगोपाल श्रेष्ठ, एम्पिमहाविहारका भिक्षु भद्रिय महास्थविर, लुम्बिनी बौद्ध विश्वविद्यालयका उपकुलपति डा. त्रिरत्न मानन्धर, काठमाडौं विश्वविद्यालयका रजिस्ट्रार, डा. भद्ररत्न तुलाधर, लुम्बिनी विकास कोषका पूर्व उपाध्यक्ष एवं नेपा: राष्ट्रिय पार्टीका अध्यक्ष डा. केशवमान शाक्य, बौद्ध महिला संघ नेपालका अध्यक्ष डा. गोविन्द क्षेत्रिकार लगागायतले बृहत्तर लुम्बिनी विकास निर्देशक समितिबाटे सम्बद्ध बौद्ध क्षेत्र चनाखो भई सबैले सचेतना अपनाउनु पर्नेमा जोड दिँदै भिक्षु कोण्डन्यलाई शुभकामना व्यक्त गर्नुभयो । लुम्बिनीलाई राजनीतिक नेताहरूले प्रयोग क्षेत्र बनाउन नहुने, प्रचण्डको प्रयोग नीति हो भन्ने प्रचारबाजीप्रति बौद्ध सरोकारवालाहरू सतर्क हुनुपर्ने, संयुक्त राष्ट्र संघका महासचिव वान की मुनको लुम्बिनी भ्रमणलाई राजनीतिक दृष्टिले मात्रै अपव्याख्या गर्न नहुने, समग्र लुम्बिनीको विकास, संरक्षण एवं सम्बद्धन विकासशील कार्यमा बौद्धहरूको रचनात्मक सहयोग हुनुपर्ने विषयमा सबै वक्ताहरूले विशेष जोड दिए । बृहत्तर लुम्बिनी समितिले नाम अनुसार लुम्बिनीप्रतिको

आन्तरिक अनुगृहीतजन्य श्रद्धा एवं आरथालाई प्राथमिकता दिई निस्वार्थपूर्वक द्रूतगतिले बौद्ध, अबौद्ध सम्पूर्ण नेपालीहरूमाथि पर्दा न हाली, भावनात्मक ठेस नपुऱ्याई निष्ठापूर्ण ढंगले प्रष्ट पारदर्शी रूपमा काम गरेर लुम्बिनीको भविष्य प्रज्ञलित, प्रफुल्लित, आलोकित, प्रद्योतित तथा उज्जल पार्न सक्षम एवं सफल होउन भन्ने मंगलमय हार्दिक शुभकामना, यसका लागि आफ्नो शरीर, वचन र मनको सामर्थ्यले भ्याएजति धार्मिक परिधिभित्र रही रचनात्मक समर्थनसँगै सकारात्मक सहयोग पुऱ्याउने संघउपनायक भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविरले धार्मिक विश्वास दिलाउनुभयो ।

मगर बौद्धको तेष्ठो महाधिवेशन

११ चैत्र, बाँके । नेपाल मगर बौद्ध सेवा समाज केन्द्रीय कार्य समितिको तेष्ठो राष्ट्रिय महाधिवेशन शम्शेरगंजमा सम्पन्न भयो । भिक्षु गौतम मुख्य अतिथि रहेको सो कार्यक्रममा अतिथि भिक्षु मेधकर (मगर), पूर्वमन्त्री एवं नेपाल मगर संघका भूपू अध्यक्ष गोरेबहादुर खपाङ्गी मगरलगायतले बोल्नुभयो । भिक्षुमहासंघबाट पवित्र परित्राण पाठ गरी बुद्धप्रतिमाको अनावरण गरी सो ताउँमा निर्माणाधीन विहारको नाम तपोभूमि बुद्ध विहार, शम्शेरगंज' राखिएको छ । मगर भिक्षुहरू, मगर बौद्धहरूलाई सहयोग र योगदान गर्ने भिक्षुहरू तथा विभिन्न क्षेत्रमा महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउने व्यक्तित्वहरूलाई प्रशंसाको पत्र सम्मान गरिय । संस्थाका केन्द्रीय अध्यक्ष देउबहादुर रानामगरको सभापतित्वमा सम्पन्न सो सभा महासचिव इन्द्रबहादुर रानामगरले संचालन गर्नुभयो ।

बुद्धको पहिचानसम्बन्धी प्रत्ययन



११ चैत्र, काठमाडौं । जति थाहा पाउनुपर्ने हो ती सबै थहापाइसकें, जुन त्याग गर्नुपर्ने हो सबै त्याग गरिसकें, भाविता गरी वृद्धि गर्नुपर्ने सबै वृद्धि गरिसकें, त्यसैले म बुद्ध हुँ भनी तथागत शास्ता बुद्धले उपदेश गर्नुभएको छ भनी संघउपनायक भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविरले बुद्धको पहिचान विषयक प्रवचन गर्नुभयो । आजको अशान्त वातावरणमा बुद्धशिक्षाको महत्त्वलाई नेपाली समाजमा स्थापित गर्दै जाने उद्देश्यसहित प्रत्येक वर्ष वैशाख पूर्णिमाको उपलक्ष्यमा बौद्ध प्रवचन समाजको आयोजनामा बौद्ध विद्वान (भिक्षु-गृहस्थ)

ज्ञानपूर्णिमा

हरूबाट प्रवचन कार्यक्रम संचालन भइरहेको कुरा स्वागत मन्तव्यको क्रममा समाजका अध्यक्ष घनश्याम राजकर्णिकारले जानकारी गराउनुभयो । समाजका सल्लाहकार एवं लुम्बिनी बौद्ध विश्वविद्यालयका उपकुलपति डा. त्रिरत्न मानन्दरको मन्तव्यपछि उपाध्यक्ष देव रंजितबाट साधुवाद, सदस्य शान्ता राजकर्णिकारबाट कृतज्ञता ज्ञापन गरिएको सो प्रवचन सभा महासचिव प्रकाशमान शाक्यद्वारा संचालन गरियो ।

आनन्दकुटीमा विहार प्रमुख नियुक्त

चैत्र १३, स्वयम्भू । पुनर्जागरित नेपालको थेरवाद बुद्धशासनिक क्षेत्रमा

प्रसिद्ध ऐतिहासिक

आनन्दकुटी

विहारको

धर्मगौरवयुक्त प्रमुख

पदमा भिक्षु मैत्री

महास्थविर तथा

कार्यवाहक विहार

प्रमुख भिक्षु धर्ममूर्ति

प्रमुख भिक्षु मैत्री

भिक्षु धर्ममूर्ति



प्रमुख भिक्षु मैत्री भिक्षु धर्ममूर्ति

महास्थविरलाई पदासीन गरिएको छ । आनन्दकुटी विहार

सम्बद्ध आधिकारिक संस्थाले गत फागुन १४ गते दिवंगत नेपालका एकमात्र त्रिपिटकार्याय ऐतिहासिक भिक्षु कुमारकाश्यप

महास्थविरको देहावसानपछि रिक्त विहार प्रमुख पदमा सर्वसम्मतले

नियुक्त गरिएको हो । भिक्षु मैत्री महास्थविर आनन्दकुटी विहार

संस्था एवं अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध समाज, लुम्बिनीका अध्यक्ष

हुनुहुन्छ भने भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविर आनन्द कुटी विहार

संस्था एवं अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका सचिव हुनुहुन्छ ।

सोही बैठकले आनन्द कुटी विहार संस्थामा भिक्षु सरणकरलाई कोषाध्यक्ष, सुरेश महर्जन तथा काइँली रन्जितलाई कार्यकारिणी सदस्यमा नियुक्त गरेको छ । यसरी भिक्षु मैत्री महास्थविर अध्यक्ष, प्रा. सुवर्ण शाक्य उपाध्यक्ष, भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविर सचिव, भिक्षु सरणकर कोषाध्यक्ष एवं कार्यकारिणी सदस्यहरूमा भिक्षु कोण्डन्य, भिक्षु अस्सजि, भिक्षु प्रजारत्न, भिक्षु पियदस्सी, ज्ञानकाजी शाक्य, नानीभाई रथापित, संघरत्न शाक्य, जुञ्जुभाई तुलाधर, सुरेश महर्जन, काइँली रन्जित हुनुहुन्छ ।

चतुर्बहुम विहारको आधिकारिता संप्रेषण

विभिन्न चरण पारगर्दै मातातीर्थ चतुर्बहुम बुद्धविहार (संस्था) विधिवत रूपमा दर्ता गरिएको समाचार प्राप्त भएको छ । भिक्षु पियदस्सीको अध्यक्षतामा गठित १५ सदस्यीय कार्यसमितिमा उपाध्यक्ष सूर्य बहादुर महर्जन, सचिव सुरेश नकर्मी, सहसचिव भरत खवास, कोषाध्यक्ष तीर्थ महर्जन, सह-

कोषाध्यक्ष तारादेवी महर्जन, कार्यसमितिका सदस्यहरूमा क्रमशः बुद्धहरि उदास, राजेन्द्र महर्जन, श्रीभगत श्रेष्ठ, दिनेशराज दाहाल, गौतम महर्जन, संघकुमार महर्जन, दिलदेवी महर्जन, हरिमाया महर्जन, गणेशमाया महर्जन रहनुभएको छ ।

त्यहाँको विगत इतिहास बारे जानकारी प्राप्त भएअनुसार महादेवस्थान गा.वि.स. वडा नं. ३, मातातीर्थमा भिक्षु अनिरुद्ध महास्थाविर (दिवंगत संघनायक) ले वि.सं. २०५२ सालमा आफ्नो अध्यक्षतामा मातातीर्थ दिव्याश्रम संरक्षण तथा विकास समिति नामक संस्था स्थापना गर्नुभएको थियो । संस्थापक सदस्यहरू तथा नयाँ उपसकोपासिकाहरू बीच संयुक्तरूपमा भएको गम्भीर छलफलप्रश्चात् बुद्धधर्म प्रचार-प्रसारमा अभ्य सहज र व्यापक बनाउन दिव्याश्रम विहार, ध्यानकुटी बुद्धविहार तथा मातातीर्थ चतुर्ब्रह्म बुद्धविहार आदि विभिन्न नामहरू रहिआएका कारण जनमानसमा व्याप्त अन्यौलता समाप्त पार्नका लागि एउटै स्वरूप एवं एकरूपता कायम गर्दैलान मातातीर्थ चतुर्ब्रह्म बुद्धविहार (संस्था) भनी नामाकरण गरिएको जानकारी प्राप्त भएको छ । साथै गत मिति २०६८ साल भदौ ८ गते अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका सहसचिव प्रतिनिधि भिक्षु राहुल महास्थाविरको उपरिथितिमा विहारसम्बद्ध कार्यसमिति पुनर्गठन गरी सोहीअनुरूप २०६८ साल असोज २४ गते जि.प्र.का. आदि सम्बन्धित निकायमा दर्ता गरी अ. ने. भि. महासंघलाई समेत जानकारी गराइएको समाचार संप्रेषण गरिएको छ ।

हिसा मुक्त र पर्यटकीय स्थलको रूपमा विकास गर्नु, परियोजनाको धार्मिक र सामाजिक दुवै कार्यहरूलाई उत्तिकै महत्त्व दिएर बुद्धधर्मको विकासमा टेवा दिनेलगायत विभिन्न ७ वटा उद्देश्यसहित अगाडि बढ्न सो विहार संस्था स्थापना गरिएको हो ।

धार्मिक कोषका लागि सहयोग

दिवंगत नेपालका एकमात्र त्रिपिटकाचार्य ऐतिहासिक भिक्षु कुमार काशयप महास्थाविरको सदिच्छाअनुरूप (गत आनन्दभूमिको ११ पृष्ठमा प्रकाशित) "आचार्य भिक्षु कुमार काशयप धार्मिक कोष" को स्थापना एवं वैधानिक रूपमा संस्थानुकरण गरी उद्देश्य अभिप्रायसहित भविष्यमा निरन्तरता दिने सार्वजनिक रूपमा जानकारी एवं श्रद्धालु आस्थावानहरूले समेत यथाश्रद्धा आर्थिक सहयोग गर्नसक्ने आव्हान गरिएको थियो । दिवंगत कुमार भन्तेको बुद्धशासनिक योगदानलाई समेटी धार्मिक एवं विविध आयामिक गतिविधि संचालनमा निरन्तरता दिई जान सन्तिसुखावास, ललितपुरका संस्थापिका प्रमुख अनागारिका उत्पलवण्णा (चिनी गुरुमा) बाट दिवंगत पिता चीधिकाजी शाक्य, माता बेतिमाया शाक्यको पुण्यस्मृतिमा रु. ५०,०००/- (पचार हजार), प्रकाश बहादुर मानन्धर

कालिमाटीबाट रु. १५,५५५/- (पन्ध्रहजार पाँचसय पचपन्न), सुनकेशरी श्रेष्ठ बनेपाबाट रु. ११,१११/- (एघार हजार एक सय एघार), डा. सुरेन्द्र शाक्य सातदोबाटोबाट रु. १०,०००/- (दश हजार), सानुनानी कंसाकार क्षेत्रपाटीबाट रु. १०,०००/- (दश हजार), गणमहाविहारका प्रमुख एवं सुभाषित ज्ञानमाला भजनका अध्यक्ष भिक्षु शोभित महास्थविरबाट रु. ५,५५५/- (पाँच हजार पाँचसय पचपन्न), डा. त्रिरत्नमान तुलाधर कमलादीबाट रु. ५,०००/- (पाँच हजार), ज्ञानकाजी शाक्य महाराजगंजबाट रु. ५,०००/- (पाँच हजार), विजयरत्न शाक्य, टंगल (मार्फत भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविर) बाट रु. २,५५५/- (दुई हजार पाँचसय पचपन्न), यशोधरा अधिकारी पुल्योकबाट रु. २,१००/- (दुई हजार एक सय) आर्थिक सहयोग प्राप्त भएको छ, सहयोगका लागि श्रद्धालुहरूलाई धार्मिक कोषले साधुवाद व्यक्त गरी श्रद्धादान सहयोग गर्न सकिने, सदैव सहयोग गर्न चाहनेहरूका लागि मैत्रीपूर्ण स्वागत गर्न जनाइएको छ ।

बौद्धमहिलामा डा. केशरीलक्ष्मी अध्यक्ष

२१ माघ, बुद्धविहार, भूकुटीमण्डप । बौद्ध महिला संघ, नेपालको १५ औ वार्षिक साधारण सभाको लगतै डा. केशरी लक्ष्मी मानन्धरको अध्यक्षतामा १९ सदस्यीय नयाँ कार्य समिति निर्विरोध चुनियो । सो समितिमा वीणा कंसाकार, सुजाता मानन्धर र सकुन्तला प्रधान उपाध्यक्ष, मीरा ज्योति महासचिव, चन्द्रदेवी शाक्य सचिव, कमला शाक्य कोषाध्यक्ष, गंगा श्रेष्ठ सहकोषाध्यक्ष, कार्यकारिणी सदस्यहरूमा केशरी वजाचार्य, रेणुका मानन्धर, शर्मिष्ठा वैद्य, प्रभावती स्थापित, सरिता तुलाधर, चन्द्रदेवी मानन्धर, प्राज्ञ रीना तुलाधर तथा सरोज मानन्धर हुनुहुन्छ ।

एक सयको नोटमा बुद्ध जन्मस्थल

२२ चैत्र । एक सय रुपैयाको नोटमा गौतम बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनीमा रहेको मायादेवीको मन्दिर र अशोक स्तम्भ राखिने भएको छ । त्योसँगै एक सय रुपैयाको नोटमा लुम्बिनी द बर्थ प्लेश अफ लर्ड बुद्ध लेखिने भएको छ । मन्त्रीपरिषद्को बैठकले सय रुपैयाको नोटमा गौतम बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनी र अशोक स्तम्भ राख्ने अर्थमन्त्रालयको प्रस्ताव पारित गरेको थियो । रुपैया एक सय तुरून्त पाइने छ भन्ने वाक्यको तल र गर्भनरको हस्ताक्षर ठिक माथि हाल खाली रहेको स्थानमा अङ्गेजीमा लुम्बिनी द बर्थ प्लेश अफ लर्ड बुद्ध लेखिने छ । लुम्बिनी अंकित नोट बजारमा आउन ६ महिना लाग्नेछ । यसैगरी अबदेखि कागजी नोटमा विक्रम सम्बत् र इस्ती सम्बत्मा निष्काशन मिति समेत राखिने भएको छ ।

ऐतिहासिक भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरको पूज्यस्मृतिमा अनित्यस्मरण -समा

२७ फागुन, आनन्दकुटी ।
 ने पालका एकमात्र त्रिपिटकाचार्य ऐतिहासिक भिक्षु कुमारकाश्यप महास्थविरको बुद्धशासनिक योगदान स्मरण गरी अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ तथा आनन्दकुटी विहारको संयुक्त आयोजनामा अनित्यस्मरण-सभाको आयोजना गरियो । नेपालका संघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविर तथा नवपदासीन संघउपनायक भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविरको उपस्थितिमा आनन्दकुटी विहार संस्थाका अध्यक्ष भिक्षु मैत्री महास्थविरको सभापतित्वमा सम्पन्न स्मरण-सभामा नेपालका लागि श्रीलंकाका महामहिम राजदूत थोसपाल हेवागे, आचार्य भिक्षु कुमार काश्यप धार्मिक कोषका अध्यक्ष भिक्षु कोण्डन्य, अनागारिका संघका प्रतिनिधि डा. अनागारिका अनोजा, धर्मादय सभाका वरिष्ठ उपाध्यक्ष एवं सभासद पद्मज्योति, पूर्व गृहसचिव एवं सिडिओ ज्ञानकाजी शाक्य, नरेशवीर शाक्यले दिवंगत संघउपनायक कुमार भन्तेको व्यक्तित्व, कृतित्व एवं योगदानबारे प्रकाश पार्नुभयो । दिवंगत महास्थविरको तस्विरमा पुष्पार्पणपछि आनन्दकुटी विहार संस्था तथा अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका सचिव भिक्षु धर्ममूर्ति महास्थविरले श्रीलंकाका महामहिम राष्ट्रपति राजपाल, प्रधानमन्त्रीलगायतका प्राप्त शोक सन्देश वाचनसँगै साधुवाद मन्त्रव्य दिनुभयो । सोही सभामा आचार्य भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरको सदिच्छा-पत्रमा उल्लेख्यअनुरूप संचित दान-दातव्यलाई संरक्षण एवं निरन्तरता दिन इच्छुक श्रद्धालु महानुभावहरूलाई यथाश्रद्धा सहयोग गर्न सार्वजनिक रूपमा आवान गरियो । साथै कुमार भन्तेको स्वास्थ्योपचारार्थ खर्च गर्न आर्थिक चन्दा सहयोग गर्ने सम्पूर्ण भिक्षुसंघ, अनागारिका संघ, उपासक उपासिकाहरू, सम्बद्ध संघ-



संस्था एवं बौद्ध विहार भृकुटीमण्डप परिवारलाई साधुवाद व्यक्त गरियो । धार्मिक कोषका अध्यक्ष भिक्षु कोण्डन्यले दिवंगत कुमार भन्तेको सदिच्छा-पत्र एवं २२ लाख ६० हजार मुद्राती कोषमा संचित रहेको सार्वजनिक रूपमै जानकारी गराइसके पछि ललितपुरका अनागारिका उत्पलवर्ण (चिनि गुरुमा)

ले ५० हजार, कालिमाटीका प्रकाशबहादुर मानस्थरले पन्थ हजार पाँचसय पचपन्न, बनेपाका सुनकेशरी श्रेष्ठले ११ हजार एकसय एघार प्रदान गरेका थिए ।

सोहीदिन आनन्दकुटी विहारमा भिक्षु संघ, श्रामणेर तथा अनागारिकाहरूलाई कुमार भन्तेको पूज्यस्मृतिमा दान-प्रदान, भोजनदान गरिएको थियो ।

ठिमीमा अनित्यस्मरण-समा

१८ फागुन, भक्तपुर । नगदेश बौद्ध समूह र ज्ञानमाला भजन खलः नगदेशको संयुक्त आयोजनामा दिवंगत भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरको गुणानुस्मरण गरी नगदेश बुद्धविहारको धम्महलमा निर्वाण कामनार्थ अनित्यस्मरण सभा सम्पन्न भयो । नगदेश बौद्ध समूहका सचिव कृष्णकुमार प्रजापतिले दिवंगत भिक्षुको जीवनी र बुद्धशासनिक योगदानको बारे चर्चा गर्नुभयो । कार्यक्रममा उपस्थित उपासक उपासिकाहरूलाई उपासक चन्द्रबहादुर धजुको ७२ औ वर्षको उपलक्ष्यमा जलपानको व्यवस्था गरिएको थियो ।

पाल्पामा अनित्यस्मरण-समा

२० फागुन, दिवंगत भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरको निर्वाण कामना गर्दै शितलपाटीस्थित गोलघर परिसमा विभिन्न बौद्ध संघसंस्थाबाट श्रद्धाङ्गली सभा एवं दीप प्रज्वलन कार्यक्रम गरियो । सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी चेतनारायण घिमिरे प्रमुख अतिथि रहेको सो कार्यक्रममा विनयराज वज्राचार्यले दिवंगत भन्तेको जिवीन

माथि प्रकाश पार्नुभएको थियो भने बौद्ध संघसंस्थाहरूको तर्फबाट ज्ञानमाला संघ, आनन्द विहारका अध्यक्ष राजेन्द्र मुनि शाक्यले श्रद्धाङ्गजली मन्त्रव्य व्यक्त गर्नुभयो । आनन्द विहार परियति केन्द्रका अध्यक्ष देवेन्द्रमान शाक्यको अध्यक्षतामा सम्पन्न सो कार्यक्रम ज्ञानमाला संघ, आनन्द विहारका निर्वतमान अध्यक्ष सर्जुलाल वज्राचार्यले गर्नुभएको थियो ।

अष्टमीका दिन महाचैत्य विहारमा दिवंगत भिक्षुप्रति श्रद्धाङ्गजली कार्यक्रम आयोजना गरियो । कार्यक्रममा ज्ञानमाला सभा, बौद्ध महिला दायक समिति, धर्मोदय सभा, पाल्या तथा मैत्री क्लबका अध्यक्षहरूबाट मन्त्रव्य व्यक्त भएको थियो । ज्ञानमाला संघ तथा बौद्ध महिला सेवा समितिले पनि दिवंगत भिक्षुको निर्वाण कामनार्थ भिक्षु प्राणपुत्रको प्रमुख आतिथ्यतामा श्रद्धाङ्गजली सभा आयोजना गरेको थियो । ज्ञानमाला संघका अध्यक्ष राजेन्द्र मुनि शाक्यको सभापतित्वमा सम्पन्न सो कार्यक्रममा सल्लाहकार छत्रराज शाक्यले दिवंगत भिक्षुको जीवनी बारे प्रकाश पार्नुभएको थियो भने महासचिव गम्भीरमान शाक्यले कार्यक्रम संचालन गर्नुभएको थियो । बौद्ध युवा संघ, बौद्ध महिला समिति, महाबोधि विहार, नेपाल बौद्ध परियति शिक्षा, आनन्द विहार परियति केन्द्र, विपश्यना ध्यान समूह जस्ता बौद्ध संघसंस्थाले शोकप्रस्ताव पारित गर्दै एक मिनेट मौन धारण गरेका थिए । त्यस्तैगरी, महाचैत्य विहारमा बौद्ध युवा संघ, महाबोधि विहार, ज्ञानमाला सभा र महाचैत्य विहारलगायतले ज्ञानमाला भजन कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रमका सभापति ज्ञानमाला सभाका अध्यक्ष चकोरमान शाक्यले समाजिक क्षेत्र तथा बुद्धधर्ममा योगदान पुन्याउने महानुभावहरूलाई सम्मान गर्नका लागि हाललाई ४० हजार रुपैयाँको भिक्षु कुमार काश्यप समृति अक्षय कोष स्थापना गरिएको घोषणा गर्नुभएको थियो भने देवप्रसाद वज्राचार्यले दिवंगत भिक्षुको जीवनीको चर्चा गर्नुभएको थियो ।

आनन्दभूतनमा अनित्यस्मरण-सभा

फागुण २० गते, स्वयम्भू । नेपालका संघउपनायक एवं एकमात्र त्रिपिटकाचार्य श्रद्धेय भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविर “अगगमहासद्भ्यम्जोतिकथज” को गुणानुस्मरण तथा निर्वाणको कामना गरी आनन्द भुवन विहारमा अनित्यस्मरण सभाको आयोजना गरियो ।

भिक्षु संघरक्षित स्थविरले दिवंगत कुमार भन्ते करुणाका प्रतिमूर्ति हुन् भनी उहाँको जीवनी एवं योगदानबारे चर्चा गर्नुभयो । एक मिनेटको आर्यमौन धारणापछि विहारका उपासिका दुर्गादेवी, उपासक विजय र रत्नकाजीले श्रद्धाङ्गजली मन्त्रव्य दिनुभयो । दिवंगत महास्थविरको सुगति तथा निर्वाण कामना गरी तीन दिनसम्म शीलप्रार्थना, बुद्धपूजा, परित्राण, धर्मदेशना, पुण्यानुमोदन गरियो ।

भक्तपुरमा अनित्यस्मरण-सभा

२५ फागुन, भक्तपुर । दिवंगत त्रिपिटकाचार्य भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरको पुण्यस्मृतिमा भिक्षु कोण्डन्यको प्रमुख आतिथ्यत्वमा मुनि विहारको धम्महलमा अनित्यस्मरण-सभा सम्पन्न भयो । भक्तपुर बौद्ध संघ, धर्मोदय सभा भक्तपुर शाखा, बौद्ध सम्पदा संघ, मैत्रेय युवा बौद्ध संघको संयुक्त आयोजनामा सम्पन्न सो सभामा भिक्षु कोण्डन्य, थेरवाद इतिहासविद् एवं जीवनीकार रत्नसुन्दर शाक्य, तीर्थराज वज्राचार्य, रामकृष्ण उपासकले दिवंगत महास्थविरको बुद्धशासनिक व्यक्तित्वबारे प्रकाश पार्नुभयो । बौद्ध सम्पदा संघका अध्यक्ष एवं धर्मोदय सभाका क्षेत्रीय सदस्य पद्मसुन्दर शाक्यको सभापतित्वमा सभा सम्पन्न भयो ।

गणमहाविहारमा गुणानुस्मरण

२६ फागुन, काठमाडौं । नेपालका एकमात्र त्रिपिटकाचार्य एवं सुभाषित ज्ञानमाला संघका धम्मानुसासक दिवंगत भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरको निर्वाण कामनार्थ सुभाषित ज्ञानमाला संघले गणमहाविहारमा गुणानुस्मरण कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रममा संघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविर, सुभाषित ज्ञानमालाका अध्यक्ष भिक्षु शोभित तथा बुद्धविहारका प्रमुख भिक्षु कोण्डन्यले दिवंगत भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरले बुद्धशासनमा पुन्याउनुभएको योगदान तथा वहाँको व्यक्तित्वको विषयमा चर्चापरिचर्चा गर्नुभयो । सुभाषित ज्ञानमालाका उपाध्यक्ष रमना श्रेष्ठबाट संचालित कार्यक्रमपछि बुद्धपूजा एवं परित्राण पाठ सँगसँगै भिक्षुसंघलाई भोजन दान-प्रदान गरियो ।

करुणा बौद्ध संघबाट अनित्यस्मरण सभा

चैत्र १, तानसेन। संघउपनायक, करुणा बौद्ध संघका संरक्षक, त्रिपिटकाचार्य भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरको स्मृतिमा करुणा बौद्ध संघका अध्यक्ष छत्रराज शाक्यको सभापतित्वमा बुद्ध विहार होलाङ्गदीमा अनित्यस्मरण सभाको आयोजना गरियो ।

ज्ञानमाला भजन, पंचशील ग्रहण र बुद्धपूजापछि भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरको फोटोमा पुष्ट अर्पण तथा दीप प्रज्वलन गरियो । सो अवसरमा अध्यक्ष छत्रराज शाक्यले पाल्पाली भिक्षु कुमार काश्यपको जीवनी र योगदानको चर्चा गर्दै करुणा बौद्ध संघ बुद्ध विहारको विकास र नेपालको थेरवाद बुद्धधर्मको विकासमा उहाँको महत्त्वपूर्ण योगदान रहेको बताउनुभयो । भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरले प्राथमिक तहदेखि कक्षा १२ सम्म तानसेनका विभिन्न विद्यालयका विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति प्रदान गर्न रु. ५०/५० हजारको "छात्रवृत्ति कोष" र "अनागारिका मुदिता छात्रवृत्ति कोष" स्थापना गर्नुभएको जानकारी गराउनुभयो ।

सो सभामा करुणा बौद्ध संघका सदस्य एवं बौद्ध महिला संघ, महाबोधि विहारकी अध्यक्ष पूर्णमाया महर्जन, रेडक्रस पाल्पाका अध्यक्ष बुद्धि प्रसाद शर्मा, धर्मोदय सभा पाल्पाका उपाध्यक्ष देव प्रसाद वज्राचार्य, धर्मचक युवा संघका अध्यक्ष संजय राज शाक्य, ज्ञानमाला सभा महाचैत्य विहारका पूर्व सचिव केशव लाल वज्राचार्य र दिवंगत भन्तेको नाता कुटुम्बको तर्फबाट कृष्णमान वज्राचार्यले भन्तेको योगदानबारे चर्चा गर्नुभयो ।

पुण्यतिथिमा मासिक भोजन

१३ चैत्र, काठमाडौं। दिवंगत संघउपनायक आचार्य भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरको पुण्यस्मृतिमा एकवर्षसम्म नियमित रूपमा मासिक धर्मकर्म गर्न निर्णयअनुरूप बुद्धविहार भृकुटीमण्डपमा भिक्षुसंघ तथा अनागारिकासंघलाई भोज दानसहित पुण्यकर्म सम्पन्न भयो । आचार्य भिक्षु कुमार काश्यप धार्मिक कोषले दिवंगत महास्थविर भन्तेको स्मृति-ग्रन्थ (लुमन्ति-पुष्टि) प्रकाशन गर्ने जानकारी प्राप्त भएको छ ।

नव वर्ष २०६८ को उपलक्ष्यमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना



इन्द्रेणी व्यक्ति तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

गुरुजुधारा, काठमाडौं, फोन नं. ४३१५३४४, फ्याक्स : ४३१०४५८



बलम्बु व्याउ सहकारी संस्था लि.

बलम्बु, काठमाडौं



**हसना ब्यक्ति तथा ऋण सहकारी संस्था लि.
Hasana Saving & Credit Co-operative Ltd.**

बलम्बु (भास्तिपुर)-२, काठमाडौं, फोन : ४३१६१७३, फ्याक्स नं. ४३१६१७४



धर्मोदय सभालगायत बौद्ध संघसंस्थामा एउटा चर्चित व्यक्तित्व हुन् - लोकदर्शन वज्राचार्य। जीवनको अन्तिम घडीसम्मा धर्मोदय सभाको भविष्यप्रति चिन्तित लोकदर्शन वज्राचार्यको व्यक्तित्व इतिहासमा परिणत भएको छ।

धर्मोदय सभाको केन्द्रीय अध्यक्ष पदभार बहन गरिसक्नु भएका वहाँले ५ दशकभन्दा बढी विश्व बौद्ध भातृत्व संघका वरिष्ठ उपाध्यक्ष पदभार ग्रहण गर्नुभएको थियो। नेपालमा सफलता पूर्वक सम्पन्न २०१३ सालको चतुर्थ विश्व बौद्ध सम्मेलनका एक महत्वपूर्ण व्यक्तित्वका रूपमा भूमिका निर्वाह गर्नुभएको थियो। उहाँले पाँच दशकभन्दा लामो अवधिसम्म निरन्तर रूपमा बुद्धधर्म र लुम्बिनी आदि क्षेत्रमा महत्वपूर्ण योगदान दिनुभएको कदर स्वरूप २००८ मा जापानमा सम्पन्न

बाटाटा क्लाटाइम्सः

विशेष बचत बाता
नियमिक बचत बाता
मुहूर्त बचत बाता
सुचक बचत बाता
स्वाक्षरान्वय बचत बाता

कजाई टाया साप्टाई

टायद्वारे टाया नायद्वारे व्याजदरमा
रीमिक कर्मा
क्लीन कर्मा
न्यायाल न्यायाल कर्मा
चरायसी कर्मा
हालर फर्मेक कर्मा

विश्वको कुनै पनि कुनाबाट हजिले
रकम प्राप्त गर्न र पठाउनको लागि
वेष्टर्न युनियन मनि ट्रान्सफरको
सुविधा सहित

सुनिश्चित अविष्यक्तको लागि डाउन लेटिङ जै बचत लर्ने वाजी असाल्दै

बचतमा

१० देखि १६ प्रतिशत

सम्मको व्याज प्रतिफल पाङ्ने ।
२० प्रतिशत घट्दो तथा १८ प्रतिशत नघट्ने
व्याजदरमा सजिलै ऋण उपलब्ध गराउने ।

बता नं.: ९८२१/०६४/६५



Dharmasthali Saving & Credit Co-operative Ltd.
Dharmasthali, Kathmandu,
Ph: 01-6221461
e-mail: dsccl@yahoo.com
web: dsccl.blogspot.com